

Siglă: CCBE

AVOCAȚI EUROPENI
BAROURI EUROPENE

**Ghidul Barourilor și al Ordinilor de Avocați
privind
libera circulație a avocaților în interiorul
Uniunii Europene**

Pentru a accesa toate link-urile din această publicație precum și toată jurisprudența menționată, vă rugăm să scanați codul QR de mai jos

<p>CONTACT: Consiliul Barourilor și al Ordinilor de Avocați din Europa Rue Joseph II, 40/8 1000 Bruxelles T: +32(0)2 234 65 10</p>	<p>DISCLAIMER: CCBE nu oferă nicio garanție și nu face nicio declarație de niciun fel cu privire la informațiile incluse în acest Ghid și nu va fi responsabil pentru nicio acțiune implementată de cineva care se bazează sau folosește, în orice fel informațiile conținute în acest document. CCBE nu va fi responsabil în niciun caz pentru niciun prejudiciu rezultat în urma încrederii sau folosirii acestor informații.</p>
---	--

<p>Urmăriți-ne pe </p> <p>www.ccbe.eu ccbe@ccbe.eu</p>	<p>Ilustrația de pe copertă</p> <p>©littlestocker – Fotolia.com</p>
--	---

CUPRINS

INTRODUCERE.....	5
PARTEA 1 - A FI AVOCAT.....	7
Cine este avocat?.....	8
Întrebări frecvente.....	10
PARTEA A 2-A DUBLA DEONTOLOGIE (ARTICOLUL 6 AL DIRECTIVEI STABILIRII ȘI ARTICOLUL 4 AL DIRECTIVEI SERVICIILOR).....	13
Generalități.....	14
Întrebări frecvente.....	17
PARTEA A 3-A – UN AVOCAT DINTR-UN ALT STAT MEMBRU, STABILIT SUB TITLUL SĂU PROFESIONAL DIN ȚARA SA DE ORIGINE (DIRECTIVA STABILIRII)...	19
Ce înseamnă “stabilire”?.....	20
Înregistrarea la Baroul din țara gazdă (Articolul 3 al Directivei Stabilirii).....	21
Întrebări frecvente.....	23
Cerințe practice pentru a se evita confuzia cu titlul profesional al țării gazdă (Articolul 4 al Directivei Stabilirii).....	25
Activitățile salariate (Articolul 8 al Directivei Stabilirii).....	26
Asigurarea pentru Despăgubiri Profesionale (Articolul 6.3 al Directivei Stabilirii)..	27
Întrebări frecvente.....	28
Cerințe privind forma de organizare și acționariatul.....	28
Întrebări frecvente.....	29
Scheme obligatorii de pensii și de asigurări sociale.....	33
Educația continuă.....	34
PARTEA A 4-A – UN AVOCAT DINTR-UN ALT STAT MEMBRU CARE FURNIZEAZĂ SERVICII ÎNTR-UN STAT MEMBRU GAZDĂ.....	36
Introducere.....	37
Cine poate beneficia de Directiva Serviciilor?.....	38
Întrebări frecvente (FAQs) - instanțe.....	39
Întrebări frecvente (FAQs) - avocații locali.....	42
Întrebări frecvente (FAQs) - clienți.....	43
PARTEA A 5-A – UN AVOCAT DINTR-UN ALT STAT MEMBRU CARE OBTINE UN TITLU PROFESIONAL DIN STATUL MEMBRU GAZDĂ.....	46
Recunoașterea calificărilor – Directiva Calificărilor Profesionale, Articolele 13 &14..	48

Întrebări frecvente.....	49
Trei ani de experiență practică efectivă și regulată – Directiva Stabilirii, Articolul 10...	50
Întrebări frecvente.....	51
PARTEA A 6-A – AVOCAȚI CARE NU SUNT PE DEPLIN CALIFICAȚI.....	53
Aplicarea <i>Morgenbesser</i>	54
Stagii de pregătire profesională, Articolele 3(j), 55(a) din Directiva Calificărilor Profesionale.....	56
PARTEA A 7-A – COOPERAREA ÎNTRE BAROURI.....	57
Stabilirea – cooperarea în chestiuni de înregistrare și în aspecte disciplinare (Articolele 3,7 &13 din Directiva Stabilirii).....	58
Furnizarea temporară de servicii – notificarea statului de origine (Articolul 7.2. din Directiva Serviciilor).....	59
Întrebări frecvente.....	59

INTRODUCERE

Spre deosebire de celelalte profesii liberale din Europa, avocații din cadrul Uniunii Europene (UE) au un regim distinct care guvernează libera circulație a avocaților în UE (numit aici, în continuare “regimul liberei circulații a avocaților în UE”), inclusiv propriile lor Directive sectoriale. Prezentul Ghid pentru Barouri și Ordine de Avocați își propune să prezinte tocmai această structură specifică.

Ghidul este împărțit în șapte părți, după cum urmează:

- (1) A fi avocat – cu alte cuvinte, cine poate profita de regimul liberei circulații a avocaților în UE.
- (2) Dubla Deontologie – cu alte cuvinte, cum să gestionăm regulile profesionale ale diverselor Barouri, în situațiile în care pot apărea conflicte în cadrul exercitării regimului liberei circulații a avocaților în UE.
- (3) Relocarea – situația în care un avocat se mută permanent într-un alt stat membru, pentru a practica avocatura în acel stat, sub titlul său profesional din țara de origine (reglementată în principal, de Directiva Stabilirii (98/5/CE)).
- (4) Furnizarea temporară de servicii – când un avocat acordă temporar servicii juridice dincolo de granițele țării sale, sub titlul său profesional din țara de origine (reglementată, în principal, de Directiva Serviciilor (77/249/CEE)).
- (5) Obținerea titlului profesional dintr-un alt stat membru – când un avocat obține titlul de avocat într-un alt stat membru și folosește acest titlu pentru a se stabili fie în țara sa de origine fie într-un alt stat membru (cu alte cuvinte - recalificarea).
- (6) Avocații care nu sunt pe deplin calificați – când o persoană care are pregătire și experiență juridică, dar care nu a fost încă admisă într-un Barou sau într-un Ordin de Avocați, ca și avocat pe deplin calificat, poate să profite de libera circulație în cadrul UE (cazul *Morgenbesser*).
- (7) Cooperarea dintre Barouri.

Aceste părți sunt descrise detaliat în prezentul Ghid. Puteți găsi [aici](#) o colecție de jurisprudență de la Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJEU), privind regimul liberei circulații a avocaților în UE.

Fiecare Directivă menționată în acest Ghid va fi fost implementată în legislația națională. Primul loc în care puteți căuta interpretarea prevederilor dintr-o anumită Directivă este legea de implementare națională, aplicabilă în jurisdicția care vă interesează. Pe site-ul Comisiei, există și o [pagină](#) care prezintă un rezumat al prevederilor naționale privind transpunerea legislației UE în legislațiile naționale din diferitele state membre.

Directivele pot fi consultate în toate limbile oficiale ale UE. Nicio versiune din nicio limbă nu predomină asupra celorlalte și fiecare dintre aceste versiuni este la fel de autentică precum toate celelalte. Evident, dacă vor mai exista aderări la UE, vor exista versiuni în și mai multe limbi (și mai multe titluri de avocați vor fi reglementate de aceste Directive).

În cazul în care aveți dificultăți în a interpreta prevederile legale aplicabile, CCBE oferă un serviciu de asistență, după cum se precizează în [ghidul](#) CCBE pentru implementarea Directivei Stabilirii:

CCBE va asigura servicii pentru autoritățile competente, în efortul lor de a depăși dificultățile apărute în interpretarea prevederilor Directivei, pentru a se asigura că există o interpretare uniformă a Directivei în întreaga Uniune Europeană, în măsura în care acest lucru este posibil. În consecință, autoritățile competente sunt încurajate să informeze CCBE cu privire la orice astfel de dificultăți întâmpinate. CCBE va oferi, de asemenea, și servicii de consultanță, care vor fi voluntare și ne-obligatorii și vor fi furnizate doar dacă sunt solicitate de către părți, pentru soluționarea disputelor apărute între părți, ca urmare a prevederilor Directivei.

PARTEA 1

A FI AVOCAT

#1

Există o condiție fundamentală ce trebuie îndeplinită înainte ca o persoană să poată beneficia de Directivele mai sus amintite: acea persoană trebuie să fie avocat. Această condiție este comună, aplicându-se atât în cazul Directivei Serviciilor cât și în cazul Directivei Stabilirii (Directivele privind avocații), și la fel este și definiția termenului de “avocat”, prezentată în secțiunea următoare.

Cine este avocat?

Doar acele persoane care sunt recunoscute de către Directive ca fiind avocați pot beneficia de prevederile privind libera circulație a avocaților în interiorul UE. Directiva Stabilirii definește un avocat, enumerând două condiții ce trebuie îndeplinite cumulativ:

- (1) Persoana respectivă trebuie să fie cetățean al unui stat UE și
- (2) Persoana respectivă trebuie să dețină unul dintre titlurile profesionale enumerate în Directivă.

În niciuna dintre Directive, termenul de “avocat” nu este definit prin prisma domeniului sau a numărului anilor de practică și nici prin cea a calificărilor profesionale sau a numărului anilor de studiu, ci doar prin prisma deținerii, de către persoana în cauză, a unuia dintre titlurile profesionale enumerate în Directiva Stabilirii. Aceste titluri se referă la avocații pe deplin calificați. Orice avocat pe deplin calificat care deține un astfel de titlu și este cetățean al unui stat membru UE, are dreptul să beneficieze de ambele Directive privind avocații.

Regimul avocaților pe deplin calificați, care dețin un titlu profesional menționat în Directiva Stabilirii și în Directiva Serviciilor, este diferit de regimurile majorității dacă nu chiar de regimurile tuturor celorlalte profesii liberale. În celelalte profesii liberale, posibilitatea de a activa dincolo de granițe derivă dintr-un parcurs educațional de calificare recunoscut reciproc, în vreme ce, în cazul profesiei juridice, această posibilitate izvorăște exclusiv din obținerea unui titlu profesional, prin orice mijloace recunoscute la nivel național. Parcursurile de calificare pentru avocați diferă destul de mult de la un stat membru la altul, cu priorități diferite acordate (spre exemplu) pregătirii practice sau celei academice. Totuși, Directivele privind avocații suprascriu aceste diferențe, fiind bazate pe recunoașterea reciprocă a faptului că există, în fiecare stat membru, un parcurs adecvat de calificare pentru avocați și un nivel echivalent de protecție a consumatorilor.

În ceea ce privește titlurile profesionale recunoscute, Directivele privind avocații afirmă (în Articolul 1 al ambelor Directive) că un avocat este o persoană autorizată să își desfășoare activitățile profesionale sub unul dintre următoarele titluri profesionale:

Belgia

Avocat/ Advocaat/ Rechtsanwalt

Bulgaria	Адвокат
Cehia	Advokat
Croația	Odvjetnik
Danemarca	Advokat
Germania	Rechtsanwalt
Estonia	Vandeadvokaat
Grecia	δικηγόρος
Spania	Abogado/ Advocat/Avogado/Abokatu
Franța	Avocat
Irlanda	Barrister/ Solicitor
Italia	Avvocato
Cipru	δικηγόρος
Letonia	Zverinats advokats
Lituania	Advokatas
Luxemburg	Advocat ¹
Ungaria	Ugyved
Malta	Avukat / Prokuratur Legali
Olanda	Avocaat

1-

În ciuda formulărilor din Directive, titlul efectiv luat în considerare în Luxemburg este “Avocat a la Cour”

Austria	Rechtsanwalt
Polonia	Adwokat/ Radca prawny
Portugalia	Advogado
România	Avocat
Slovenia	Odvetnik / Odvetnica
Slovacia	Avocat
Finlanda	Asianajaja / Advokat
Suedia	Advokat
Regatul Unit	Advocate/ Barrister/ Solicitor

Prin decizia Comitetului Comun al Spațiului Economic European (*European Economic Area - EEA*), Directivele privind avocații au fost încorporate în acquis-ul EEA, astfel că, avocații din Islanda, Norvegia și Liechtenstein, completează lista de mai sus după cum urmează:

Islanda	Logmadur
Norvegia	Advokat
Liechtenstein	Rechtsanwalt

În plus, în urma încheierii acordului bilateral Elveția - UE privind libera circulație a persoanelor, avocații elvețieni sunt și ei îndreptățiți să beneficieze de Directivele privind avocații.

Elveția	Avocat, Avocate / Anwalt, Anwältin/ Rechtsanwalt, Rechtsanwältin/ Fursprecher, Fursprecherin/ Avvocato.
---------	---

Întrebări frecvente

Cum pot afla dacă cineva este membru al unei profesii recunoscute conform Directivelor privind avocații?

Există mai multe modalități:

- (1) Un avocat care dorește să se stabilească într-un alt stat membru, în baza Directivei Stabilirii, trebuie să prezinte, în orice situație, “un certificat care să îi ateste înregistrarea la autoritatea competentă din țara sa de origine”, conform Articolului 3 – vedeți detalii privind acest aspect mai jos.
- (2) Autoritatea Competentă a Statului Membru Gazdă, îi poate solicita unui avocat care dorește să furnizeze servicii temporare în baza Directivei Serviciilor, să își demonstreze calificarea ca și avocat (Articolul 7.1.).
- (3) Baroul din țara gazdă poate folosi Sistemul de Informații al Pieței Interne ([IMI](#)) care le permite organizațiilor profesionale să solicite informații de la organizațiile omoloage din alte state membre.
- (4) Cele mai multe Barouri europene au directoare electronice în care apar toți membrii lor înregistrați și cele mai multe dintre aceste directoare sunt acum adunate într-un singur [director](#) de tip “Find a Lawyer” – “*Găsește un avocat*” (în toate limbile oficiale ale UE), pe portalul e-Justice al Comisiei Europene.
- (5) Avocatului i se poate cere să-și prezinte legitimația profesională de identificare. Nu toate autoritățile competente emit astfel de legitimații, dar există două posibilități: autoritatea competentă națională își poate emite propria legitimație profesională, iar CCBE are o legitimație profesională de identificare la nivel UE, pe care avocații o pot obține de la autoritatea lor competentă națională. Un avocat poate deține una sau ambele legitimații menționate mai sus.
- (6) În mod evident, poate fi contactat Baroul din care avocatul susține că ar face parte. Datele de contact ale Barourilor importante pot fi obținute de la CCBE.

Dacă o profesie juridică nu este menționată în Directivele privind avocații, există vreo soluție?

Dacă o profesie juridică - precum notarii – nu este menționată atunci membrii acelei profesii nu pot beneficia de Directivele privind avocații. Se pot face demersuri pentru ca acea profesie să fie introdusă în Directive (vedeți mai jos). Alternativ, persoana interesată poate profita de prevederile generale ale Tratatului de Funcționare a Uniunii Europene (TFEU) referitoare la libera circulație a persoanelor.

Care este statutul cetățenilor din țări non-UE?

Cetățenii țărilor non-UE nu pot să beneficieze de avantajele Directivelor și nici de prevederile generale TFEU referitoare la libera circulație a persoanelor pentru a se stabili sau a oferi servicii temporare în țările UE. Totuși, ei ar putea fi eligibili pentru un anumit grad de liberă circulație, dacă există acorduri de liber schimb încheiate la nivel național sau la nivel UE, cu țările lor de jurisdicție.

Aici, trebuie să precizăm că există câteva state membre UE care au anumite teritorii ce se bucură de un statut special în cadrul sau în afara UE (precum regiunile aflate la extremitățile de graniță și țările și teritoriile de peste mări). Cum aplicabilitatea legislației primare și secundare a UE poate varia, autoritățile naționale trebuie să știe dacă un avocat provenit dintr-unul dintre aceste teritorii poate sau nu să invoce drepturile stipulate în Directivele privind avocații.

Cum sunt adăugate profesiile juridice pe lista avocaților recunoscuți?

Când au fost adoptate Directivele privind avocații, ele conțineau acele profesii juridice care existau în țările care au devenit membre ale Comunității Economice Europene până în 1977 și, respectiv, membre ale Comunității Europene până în 1998. Mai apoi, când au aderat și alte state membre, s-au adăugat pe lista profesiilor recunoscute profesii suplimentare din țările nou-intrate în comunitate, prin intermediul unor tratate de aderare. În mod evident, pe măsură ce noi state vor deveni membre UE, titlurile recunoscute ale avocaților lor vor fi adăugate și ele pe listă, conform prevederilor din tratatele de aderare respective.

Avocații stagiați pot să beneficieze de Directive?

Ghidul CCBE pentru implementarea Directivei Stabilirii afirmă că “Avocats stagiaires” sau avocații stagiați nu intră sub incidența prevederilor Directivei.

Totuși, ar putea fi posibil pentru candidații în curs de a deveni avocați, să beneficieze de prevederile TFEU privind libera circulație – vedeți Partea a 6-a de mai jos.

Cum sunt tratați avocații delegați din cadrul unei firme (trimiși de la o filială/un birou care operează într-un stat membru la o filială/un birou care operează într-un alt stat membru) conform Directivei Stabilirii?

Ghidul CCBE pentru implementarea Directivei Stabilirii citat mai sus afirmă că:

“Avocații delegați de o firmă sau o filială a unei firme dintr-un anumit stat membru către o altă firmă sau filială a firmei, dintr-un alt stat membru, pentru un stagiu de pregătire sau pentru a-și spori dezvoltarea personală, nu vor fi considerați ca intrând sub incidența prevederilor Directivei ”

PARTEA A 2-A

DUBLA DEONTOLOGIE

(ARTICOLUL 6 AL DIRECTIVEI STABILIRII ȘI ARTICOLUL 4 AL DIRECTIVEI
SERVICIILOR)

#2

Generalități

Avocații care își practică meseria în baza regimului de liberă circulație a avocaților în cadrul UE intră în mod simultan sub incidența a două coduri profesionale de conduită în ceea ce privește activitățile lor desfășurate în statul gazdă – codul din țara lor de origine și cel din statul gazdă. CCBE a adoptat o [interpretare](#) a prevederilor privind “dubla deontologie” din cadrul Directivelor (Articolul 6 al Directivei Stabilirii și Articolul 4 al Directivei Serviciilor).

Articolul 6 al Directivei Stabilirii:

Un avocat care își practică meseria sub titlul profesional din statul său membru de origine, va rămâne sub incidența regulilor de conduită profesională aplicabile în statul de origine, doar în măsura în care aceste reguli nu intră în conflict expres sau implicit cu regulile de conduită profesională din statul gazdă. În cazul unui conflict între cele două seturi de reguli de conduită, regulile din statul gazdă vor prevala supra celor din statul de origine.

Articolul 4 al Directivei Serviciilor:

În ceea ce privește reprezentarea clienților în cadrul procedurilor judiciare, conform Articolului 4.1., avocatul poate să desfășoare această activitate “în condițiile precizate” pentru avocații stabiliți în statul gazdă. “Condițiile precizate pentru avocații stabiliți” în statul gazdă pentru desfășurarea unor astfel de activități de reprezentare, conțin, în unele jurisdicții, și unele reguli profesionale specifice referitoare la proceduri. Anumite reguli considerate a fi de procedură penală sau civilă într-un stat membru, pot fi considerate reguli de conduită profesională într-un alt stat membru. Avocații care oferă servicii temporare transfrontaliere trebuie să respecte aceste reguli, indiferent dacă sunt calificate drept reguli procedurale sau reguli de conduită profesională.

Articolul 4.2. stipulează că “un avocat care desfășoară aceste activități va respecta regulile de conduită profesională ale statului membru gazdă, fără ca aceasta să aducă vreo atingere obligațiilor sale din statul membru de proveniență.”

CCBE consideră că singura interpretare posibilă a Articolului 4.2. (în sensul unui reguli privind conflictele), în linie cu formularea Directivei, este similară interpretării deja adoptate prin Articolul 6 al Directivei 98/5, adică “în cazul unui conflict între regulile profesionale din statul de origine și cele din statul gazdă, regulile din statul gazdă vor prevala.”

Potrivit Articolului 4.4., un avocat care desfășoară alte activități decât cele menționate în paragraful 1, adică activități “în afara instanțelor”, “va rămâne sub incidența condițiilor și a regulilor de conduită profesională din statul său de proveniență”. Dar, în același timp, i se vor aplica și regulile profesionale din statul gazdă, “în măsura în care respectarea lor este justificată în mod obiectiv pentru a se asigura desfășurarea adecvată a activităților avocatului în statul respectiv, precum și buna reputație a profesiei și respectarea regulilor privind incompatibilitatea”. Ca regulă generală, avocatul trebuie să respecte regulile profesionale din țara sa de origine, indiferent de regulile din țara gazdă – această regulă generală se află în concordanță cu regimul țării de origine stipulat în Directiva de E-comerț, acolo unde serviciile transfrontaliere sunt oferite în condiții guvernate de această Directivă. Totuși, în anumite situații excepționale, se aplică regulile profesionale din țara gazdă.

Pe baza verificărilor factuale realizate de CCBE se pare că nu există nici un domeniu de aplicare a celei de-a doua fraze a Articolului 4.4. cu privire la avocații individuali. Acest lucru semnifică faptul că nu a fost adus la cunoștința Barourilor sau Ordinilor de Avocați niciun astfel de caz de conflict între reguli și nu pare să se fi depus vreo plângere în acest sens, din partea clienților și/sau a avocaților.

Totuși, este de dorit să se mențină în vigoare prevederile din Articolul 4.4., a doua frază, pentru a se putea gestiona conflictele dintre reguli, în cazul în care acestea se vor produce pe viitor. Astfel de situații conflictuale potențiale ar putea apărea dacă regulile profesionale din alte state membre suferă schimbări drastice, cum ar fi, spre exemplu, situația în care vreun stat membru anulează interdicția ca un avocat să contacteze direct clientul altui avocat, lipsindu-l astfel pe clientul respectiv de consultanța și protecția avocatului său.

În situația în care există o echipă de avocați proveniți din jurisdicții diferite, care se ocupă de cazul unui client, regulile naționale privind conflictul de interese pot fi diferite de la o țară la alta. În aceste cazuri, firmele de avocatură aplică în practică regulile cele mai stricte, pe care trebuie să le respecte unul dintre avocații implicați și din acest motiv ele pot uneori refuza cazul clientului respectiv².

Pentru a rezuma, putem spune că:

- *Nu apar probleme practice reale în legătură cu avocații individuali.*
- *Problemele practice care pot apărea atunci când există mai mulți avocați din jurisdicții diferite care se ocupă împreună de un caz nu pot fi combătute prin aplicarea regulii privind conflictul care stipulează prevalența regulilor din țara de origine, ci numai prin aplicarea regulii care stipulează prevalența celor mai stricte reguli.*

² Este evident că sugestia [Studiului Panteia – Universitatea din Maastricht](#) de a se introduce o regulă privind conflictul conform căruia ar trebui să se aplice doar regulile din țara de origine, nu ar fi utilă în

situațiile în care există mai mulți avocați din diverse state membre care se ocupă împreună de un singur caz al unui client.

Următoarele aspecte ar trebui luate de asemenea în considerare:

- (1) CCBE a dezvoltat un Cod de Conduită pentru Avocații Europeni³ care are printre scopurile sale:
“minimizarea și eliminarea completă, dacă este posibil, a problemelor ce ar putea apărea în urma “dublei deontologii” , care reprezintă aplicarea într-o anumită situație a mai mult de un set de reguli naționale care pot intra în conflict (vedeți Articolul 1.3.1)”.
- (2) Nu pot exista probleme atunci când conținutul regulii în cauză este identic sau aproape identic în ambele coduri de conduită. Dacă ambele reguli merg în aceeași direcție, se stabilește, de obicei, ca regula cu o aplicare mai largă să o includă pe cea cu o aplicabilitate mai restrânsă.
- (3) Problemele pot să apară doar atunci când între cele două reguli există un conflict. Totuși, acest lucru se întâmplă rar.

3-vedeți articolul 1.5 al Codul de Conduită CCEB pentru Avocații Europeni care se referă la domeniul său de aplicare (ratione materiae): *“Fără a se duce atingere eforturilor pentru o armonizare progresivă a regulilor deontologice sau a practicilor profesionale care se aplică doar la nivel intern în cadrul unui stat membru, următoarele reguli se vor aplica în cazul activităților transfrontaliere ale unui avocat, în interiorul Uniunii Europene și al Spațiului Economic European. Activitățile transfrontaliere vor însemna:*

- (a) *Toate contactele profesionale cu avocați dintr-un alt stat membru decât statul de origine al avocatului în cauză.*
- (b) *Activitățile profesionale desfășurate de avocatul respectiv într-un stat membru altul decât statul său de origine, indiferent dacă avocatul respectiv este sau nu prezent fizic în acel stat membru.”*

Codul de Conduită al CCBE pentru avocații europeni, [ultima versiune, 29.11.2008] este disponibil pe site-ul CCBE:

http://ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/DEONTOLOGY/DEON_CoC/EN_DEON_CoC.pdf.

Întrebări frecvente

Dubla deontologie înseamnă faptul că un avocat stabilit într-un stat membru gazdă poate fi sancționat disciplinar pentru același incident de două Barouri (cel din statul de origine și cel din statul gazdă)?

Ghidul CCBE pentru implementarea Directivei Stabilirii, afirmă următoarele:

Un avocat înregistrat în baza Articolului 3 al Directivei Stabilirii se va supune nu doar reglementărilor emise de Baroul din țara sa de origine ci și celor emise de Baroul din statul gazdă în care s-a înregistrat, conform Articolului 6 al Directivei. În cazul unui comportament profesional inadecvat, acesta poate fi supus unor proceduri disciplinare, atât de către Baroul din țara sa de origine, cât și de către Baroul din țara gazdă, pentru aceeași încălcare a conduitei profesionale, deși se admite că sancțiunile impuse de către fiecare autoritate competentă într-un astfel de caz pot fi diferite sau pot avea nivele diferite de severitate, în funcție de circumstanțe.

Dubla deontologie înseamnă cumva faptul că un avocat care acordă servicii juridice temporare într-un stat membru gazdă, poate fi sancționat de două Barouri diferite (cel din țara sa de origine și cel din statul gazdă), pentru același incident?

Spre deosebire de avocații stabiliți în baza Articolului 3 al Directivei Stabilirii, avocații care furnizează servicii juridice temporare în baza Directivei Serviciilor nu sunt membri ai Baroului sau ai unui Ordin de Avocați din statul gazdă.

Totuși, dacă avocații mai sus menționați sunt supuși sau nu unor sancțiuni disciplinare din partea Baroului din statul gazdă, depinde de legislația statului membru gazdă respectiv. Articolul 7.2. al Directivei Serviciilor confirmă jurisdicția statului membru gazdă asupra avocaților din alte state membre care oferă servicii juridice temporare pe teritoriul său, stipulând că:

“În cazul nerespectării obligațiilor menționate în Articolul 4 în vigoare în statul membru gazdă, autoritatea competentă a acestuia din urmă va stabili, în conformitate cu propriile sale reguli și proceduri, consecințele unei astfel de încălcări.”

Directiva Serviciilor se adresează statelor membre. Prin urmare, majoritatea statelor membre pot decide, în funcție de reglementările lor interne, dacă delegă sau nu unui Barou sau unui Ordin de Avocați sau unei ale autorități competente, puteri disciplinare asupra avocaților care furnizează

servicii juridice temporare pe teritoriile lor, deși nu sunt membri ai organizațiilor profesionale locale.

De asemenea, statul membru gazdă poate decide - iar unele state membre chiar au făcut acest lucru – să nu își exercite prerogativele disciplinare asupra avocaților care furnizează servicii temporare pe teritoriul său, lăsând în seama autorităților competente din statele membre de origine ale avocaților în cauză, orice sancțiuni disciplinare pentru încălcările regulilor profesionale de care se fac vinovați avocații respectivi, pe teritoriul statului membru gazdă.

PARTEA A 3-A

**UN AVOCAT DINTR-UN ALT STAT MEMBRU STABILIT SUB TITLU
PROFESIONAL DIN STATUL SĂU DE ORIGINE**

(DIRECTIVA STABILIRII)

3

Acest regim este reglementat de Directiva Stabilirii, al cărui titlu complet este “Directiva 98/CE a Consiliului și a Parlamentului European din data de 16 februarie 1998, pentru facilitarea practicării permanente a profesiei de avocat într-un stat membru altul decât cel în care s-a obținut calificarea“ (OJ L 77, 14.3.1998, p.36).

Este disponibilă în toate limbile oficiale UE, [aici](#).

Pe site-ul Comisiei, există și o [pagina](#) care prezintă un rezumat al prevederilor naționale privind transpunerea legislației UE în legislațiile naționale din diferitele state membre.

Două condiții de bază: (a) a fi avocat și (b) a fi stabilit

După ce a stabilit faptul că persoana în cauză este într-adevăr avocat, Baroul din statul gazdă trebuie să îi verifice și stabilirea.

Ce înseamnă “stabilire”?

Există două modalități principale de a furniza servicii transfrontaliere ca și avocat în UE, sub titlul profesional din statul de origine: practicând meseria în mod permanent într-un alt stat membru UE, sau furnizând servicii transfrontaliere temporare. O a treia posibilitate, descrisă în introducere, este aceea de a furniza serviciile transfrontaliere sub titlul profesional din statul gazdă, după ce acest titlu din statul gazdă este obținut. Deși limitele extreme ale celor două modalități de furnizare a serviciilor juridice sub titlul profesional din statul de origine sunt clare, granița dintre ele nu este prea clară. Deschiderea unei firme de avocatură sub titlul profesional din țara dumneavoastră de origine, după ce ați emigrat permanent într-un alt stat membru UE, ar reprezenta stabilirea. Gestionarea unei chestiuni de scurtă durată legată de un client timp de o zi, într-un alt stat membru UE, ar reprezenta furnizarea de servicii transfrontaliere temporare. Dar unde se încadrează o ședere de câteva luni într-un alt stat membru? Răspunsul la această întrebare este foarte important, deoarece un avocat va avea drepturi și obligații foarte diferite, în funcție de Directiva sub incidența căreia intră. Iar un avocat nu poate intra sub incidența ambelor Directive în același timp: cele două Directive se exclud reciproc (Articolul 1.4. al Directivei Stabilirii).

Articolul 2 al Directivei Stabilirii definește stabilirea ca fiind situația în care un avocat își desfășoară activitatea în mod permanent într-un alt stat membru - fără a da niciun alt detaliu. Însă Articolul 10 care conferă anumite drepturi, după trei ani de exercitare a unei astfel de activități

permanente, oferă mai multe detalii, spunând că avocatul trebuie să își fi desfășurat activitatea “în mod efectiv și regulat” iar “desfășurarea activității în mod efectiv și regulat înseamnă exercitarea efectivă a activității respective, fără nici o întrerupere alta decât întreruperile apărute în urma evenimentelor de zi cu zi” (Articolul 10.1 al Directivei Stabilirii).

Încă nu există nicio jurisprudență referitoare la înțelesul acestei formulări, atunci când este transpusă în circumstanțele reale ale meseriei de avocat. Totuși, a existat un caz relevant soluționat de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, înainte de intrarea în vigoare a adoptarea Directivei Stabilirii – cazul *Gebhand* (cazul C-55/94) – care oferă o idee privind diferența dintre stabilirea avocaților și furnizarea de servicii avocațești provizorii. Formularea este mai degrabă generală, însă Instanța a afirmat că natura temporară a serviciilor furnizate va fi determinată “în funcție de durata acestor servicii, de regularitatea, periodicitatea și de continuitatea lor” și că stabilirea implică “o bază stabilă și continuă” pentru activitățile profesionale desfășurate într-un alt stat membru. Instanța a hotărât, cu precădere, următoarele:

natura temporară a activităților în cauză trebuie să fie stabilită nu doar prin prisma duratei de furnizare a serviciilor ci și prin prisma regularității lor, a periodicității și a continuității acestora. Faptul că furnizarea serviciilor este temporară, nu înseamnă că furnizorul acelor servicii, în sensul Tratatului, nu poate să beneficieze de o anumită infrastructură în statul gazdă (inclusiv un birou, camere sau săli de consultații) în măsura în care acea infrastructură este necesară pentru executarea serviciilor în cauză.

Înregistrarea la Baroul din statul gazdă (Articolul 3, Directiva Stabilirii)

Pentru a beneficia de Directiva Stabilirii, avocatul stabilit trebuie să se înregistreze la autoritatea competentă din statul gazdă. Această autoritate competentă este de obicei Baroul care deține jurisdicția în zona de rezidență a avocatului. Pentru a se înregistra, Directiva stipulează că avocatul în cauză trebuie să depună “un certificat care să îi ateste înregistrarea la autoritatea competentă din statul său membru de origine” – cu alte cuvinte, înregistrarea la baroul din țara sa de origine. Autoritatea competentă din statul gazdă poate solicita ca acest certificat să nu fie mai vechi de trei luni (Articolul 3.2 al Directivei Stabilirii).

Ghidul CCBE pentru implementarea Directivei, face următoarele mențiuni pe marginea acestui certificat de atestare:

În cazul în care un avocat care se înregistrează în baza Articolului 3 al Directivei are mai mult de o singură jurisdicție de origine, autoritatea competentă relevantă va avea dreptul să solicite câte un Certificat de Atestare conform Articolului 3.2 al Directivei, emis de fiecare autoritate competentă din fiecare stat membru în care s-a înregistrat acel avocat.

Un Certificat de Atestare emis conform Articolului 3.2 al Directivei va menționa toate procedurile disciplinare (așa cum sunt definite mai jos) care au fost inițiate împotriva avocatului ce solicită înregistrarea în baza Articolului 3 al Directivei, în statul său membru de origine, precum și toate procedurile în care s-a emis o decizie împotriva avocatului respectiv.

În scopul:

(b) oricărei declarații ce urmează să fie făcută de autoritatea competentă din statul membru de origine, în cadrul unui Certificat de Atestare emis în baza Articolului 3.2. al Directivei;

Procedura disciplinară va fi considerată inițiată atunci când a început o procedură formală în fața unei instanțe, a unui tribunal sau a unui alt organism care deține jurisdicția necesară în statul membru de origine al avocatului, pentru a implementa acțiuni disciplinare și pentru a impune sancțiuni împotriva avocatului care se înregistrează în baza Articolului 3 al Directivei. Simpla depunere a unei plângeri împotriva avocatului respectiv nu va considerată o <<procedură disciplinară>> în scopul menționat mai sus.

Dacă Baroul publică o listă cu toți avocații săi locali, aceasta trebuie să includă orice avocați europeni înregistrați în baza Directivei. În plus, avocații înregistrați trebuie să beneficieze de o reprezentare adecvată în cadrul asociațiilor profesionale ale statului membru gazdă. Asta trebuie să includă cel puțin dreptul de a vota în cadrul alegerilor organizate pentru organismele de guvernare ale asociațiilor profesionale respective.

Articolul 9 prefede faptul că decizia de a respinge o solicitarea de înregistrare, cea de a anula o înregistrare și decizia de a impune măsuri disciplinare, trebuie să conțină și motivele care stau la baza acelor hotărâri. În plus, trebuie să existe o cale de a ataca aceste decizii, în fața unui tribunal sau a unei instanțe, în conformitate cu prevederile legislației naționale. În cazul *Graham J. Wilson v Ordre des Avocats du barreau de Luxembourg* (Cazul C-506/04), s-a reținut că Articolul 9 face imposibilă o procedură de apel în care decizia de respingere a solicitării de înregistrare trebuie atacată mai întâi într-o instanță inferioară, în fața unui organism compus exclusiv din avocați care își desfășoară activitatea sub titlul profesional din statul membru gazdă, iar mai apoi ea trebuie atacată la apel, în fața unui organism compus în majoritatea sa din același tip de avocați, în situația în care, apelul în fața Curții Supreme a aceluși stat membru, permite doar revizuirea judiciară a legii, nu și a faptelor.

Pe de altă parte, CJEU a considerat Consiglio Nazionale Forense, care activa în calitate de instanță, ca fiind un organism judiciar în sensul Articolului 267 al TFEU (adică *Torresi C-58 /13 și 59/13*).

Întrebări frecvente

La care dintre barouri trebuie să se înregistreze avocatul?

Există state membre care oferă mai multe opțiuni de înregistrare, în funcție de domeniul de activitate și de anumite aspecte regionale.

În **Regatul Unit și Irlanda**, există două profesii juridice iar în Regatul Unit acest lucru se aplică în toate cele trei zone de jurisdicție – (Anglia și Țara Galilor, Scoția și Irlanda de Nord.) Acesta este singurul aspect al dilemei de tip “ce barou ar trebui să aleg” care este abordat în mod explicit chiar în Directiva Stabilirii. Directiva afirmă că aplicanții la înregistrare din afara Regatului Unit și a Irlandei trebuie să aleagă la care dintre cele două organisme profesionale doresc să adere, iar avocații (*barristers and solicitors*) care se mută între Regatul Unit și Irlanda trebuie să se înregistreze la organismul profesional corespunzător din celălalt stat membru. Este posibil ca un avocat european să se înregistreze în mai mult de una dintre jurisdicțiile existente în Regatul Unit, dar numai cu condiția să aleaga unul dintre cele două organisme profesionale pentru a se înregistra, care trebuie să facă parte mereu din aceeași ramură a profesiei (adică, aplicanții trebuie să urmeze mereu aceeași ramură de *barrister/advocate* sau *solicitor*, în oricare dintre cele trei jurisdicții decid să se înregistreze).

În **Polonia** (care a devenit stat membru UE după aprobarea Directivei), aplicanții pentru înregistrare trebuie, de asemenea, să aleagă între două profesii juridice – avocații (Naczelna Rada Adwokacka) sau consilierii juridici (Krajowa Izba Radcow Prawnych).

În **Bruxelles**, aplicanții pentru înregistrare trebuie să aleagă între două barouri, în funcție de limbă – fie flamandă (Nederlandse Orde van Advocaten bij de Balie et Brussel) fie franceză (L’Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles).

În **Franta, Italia, Spania, Germania, Austria, Ungaria, Luxemburg, Belgia (cu excepția Bruxelles-ului – vedeți explicația de mai sus) și Grecia**, avocații trebuie să se înregistreze la Baroul local ce are jurisdicție în zona în care intenționează să profeseze.

În toate celelalte state membre, avocații trebuie să se înregistreze la Baroul național.

Dacă avocatul a furnizat un certificat valabil, este obligatoriu ca acesta să fie înregistrat?

Există prevederi ale Directivei Stabilirii care îi pot oferi unui Barou, motive să refuze înregistrarea unui avocat chiar dacă acesta a îndeplinit cerințele Articolului 3. Există următoarele motive de refuz:

- (1) Avocatul nu este cetățean UE
- (2) Avocatul nu deține o asigurare de despăgubiri profesionale valabilă conform Articolului 6.
- (3) Avocatul profesează în cadrul unei structuri juridice în sensul articolului 11.5.

Totuși, Baroul nu poate adăuga criterii suplimentare pentru înscriere, care nu există în Directivă. Acest lucru a fost confirmat în cazul *Graham J. Wilson v. Ordre se Avocats du barreau de Luxembourg* (Cazul 506/04), în care Instanța a reținut că înregistrarea nu poate fi condiționată de o examinare prealabilă a fluenței aplicantului în limbile statului membru gazdă.

Un avocat dintr-un alt stat membru nu va fi tratat ca și aplicanții din statul gazdă care nu sunt încă pe deplin calificați ci ca un avocat pe deplin calificat dintr-un alt stat membru, care are dreptul la recunoaștere reciprocă și la liberă circulație, în limita condițiilor precizate în Directivă.

Avocatul trebuie să plătească o taxă de înregistrare pentru a fi trecut pe lista Baroul din statul gazdă, deși plătește taxe și către Baroul din țara sa de origine?

Da, plata dublă a taxelor (atât către Baroul din statul de origine cât și către cel din statul gazdă) este o consecință a prevederilor Directivei Stabilirii.

Taxa de înregistrare a avocatului stabilit trebuie să fie la același nivel cu taxele aplicate de Baroul din statul gazdă propriilor săi avocați locali?

Ghidul CCBE pentru implementarea Directivei Stabilirii stipulează următoarele cu privire la taxa de înregistrare:

Toți avocații care se înregistrează în baza Articolului 3 al Directivei vor plăti o taxă sau taxe (termen care include fie o taxă plătită o singură dată fie plata unor contribuții regulate) către autoritățile competente relevante (așa cum sunt ele definite în Articolul 1.2.(f) al Directivei) și către orice alte autorități ce ar putea solicita astfel de taxe în baza regulilor locale. Această taxă sau aceste taxe poate/pot fi egală(e) dar nu pot fi mai mari decât taxa sau taxele aplicată(e) avocaților locali înscriși în Baroul statului gazdă. Această taxă sau aceste taxe poate/pot fi mai mică/mici decât taxa sau taxele aplicată(e) avocaților locali înscriși în Baroul statului gazdă, spre exemplu, în următoarele situații:

- (a) *Dacă taxa de înregistrare include activități (precum cele rezervate avocaților locali din statul gazdă în baza Articolului 5.2. al Directivei) pe*

care avocatul înregistrat în baza Articolului 3 al Directivei nu va avea dreptul să le desfășoare sau

- (b) *Dacă taxa include articole care au fost deja plătite de către avocatul înregistrat, în altă parte, precum asigurarea de despăgubire sau contribuțiile sociale.*

Un avocat înregistrat în baza Articolului 3 al Directivei care nu achită taxa solicitată de autoritatea competentă va fi considerat vinovat de comportament profesional inadecvat iar autoritatea competentă relevantă poate raporta incidentul către Baroul din țara de origine a avocatului, pentru analiză și poate, de asemenea, să inițieze chiar ea proceduri disciplinare împotriva avocatului în cauză, în baza Articolului 7 al Directivei.

Ce documente i se pot cere avocatului care se înregistrează?

Procesul de înregistrare nu trebuie să fie atât de greoi încât să poată fi considerat un obstacol în calea liberei circulații. Ghidul CCBE pentru implementarea Directivei Stabilirii (citat mai sus) spune:

În măsura în care acest lucru este posibil, doar următoarele documente vor fi solicitate de către un Barou sau de un Ordin de Avocați în cazul unei cereri de înregistrare:

- (a) *Un formular de aplicare pentru înregistrare, completat*
(b) *Un Certificat de Atestare din partea Baroului sau a Ordinului de Avocați din țara de origine a applicantului.*
(c) *Dovezi ale existenței unei asigurări de despăgubiri profesionale.*

În orice caz, documentele solicitate pentru o astfel de înregistrare nu trebuie să le depășească pe cele care ar fi cerute de la un avocat ce se transferă dintr-un barou în altul, în interiorul statului membru gazdă.

Baroul sau Ordinul de Avocați din statul gazdă poate solicita o traducere autorizată a documentelor solicitate, într-o limbă oficială a statului gazdă.

Ghidul CCBE conține, de asemenea, și un formular-model pentru înregistrare care poate fi folosit de Barouri.

Cerințe Practice pentru a se evita confuzia cu titlurile profesionale din statul membru gazdă (Articolul 4, Directiva Stabilirii)

Este important ca avocatul stabilit și înregistrat să își desfășoare activitatea sub titlul profesional din țara sa de origine. Acest lucru nu trebuie tradus în titlul echivalent din statul gazdă deoarece

ar putea genera impresia greșită că avocatul respectiv a fost admis în baroul din statul gazdă, sub titlul profesional din statul gazdă. În schimb, titlul său profesional trebuie să fie exprimat în limba oficială (sau în limbile oficiale, dacă există mai mult de una) din țara sa de origine. Cu alte cuvinte, un “avocat” francez stabilit în Irlanda, trebuie să folosească în continuare titlul de “avocat” și nu pe cel de “solicitor” sau “barrister”.

Directiva prevede, de asemenea, că acest titlu trebuie să fie exprimat “într-o manieră inteligibilă”. Acest lucru nu a fost încă testat în instanță dar ar putea însemna faptul că un avocat grec δικηγόρος trebuie să folosească și o transpunere a acestui titlu în alfabetul latin - “dikigoros” – în țările în care se folosește alfabetul latin (și vice-versa pentru avocații stabiliți în Grecia).

De asemenea, Baroul din statul membru gazdă poate insista ca avocatul stabilit să includă o referință la Baroul din țara sa de origine din care face parte plus o referință la înregistrarea sa pe lângă autoritatea competentă. În exemplu de mai sus denumirea completă ar fi δικηγόρος (dikigoros, înregistrat în Baroul din Atena în baza licenței nr. 12345) sau echivalent.

Ghidul CCBE pentru implementarea Directivei adaugă următoarele:

Pentru ca atât clienții cât și ceilalți avocați să fie informați, Barourile europene sunt încurajate să se asigure că, pe lângă prevederile menționate în Articolul 4 al Directivei, avocații care își desfășoară activitatea într-un alt stat membru, sub titlul profesional din țara lor de origine, includ, în antetele lor, și următoarele informații:

- (a) *O declarație care să le ateste înregistrarea la autoritatea competentă din statul gazdă (scrisă în limba țării gazdă) și*
- (b) *O declarație privind înregistrarea la autoritatea competentă din statul lor de origine (tradusă în limba țării gazdă).*

Activitățile salariate (Articolul 8, Directiva Stabilirii)

Una dintre diferențele majore în ceea ce privește practicarea dreptului în interiorul UE este măsura în care avocații pot fi angajați, fie de alți avocați, fie de persoane care nu sunt avocați. Unele barouri consideră că angajarea este neconcordanță cu ideea de independență. Mai exact, consilierii interni nu sunt recunoscuți de unele Barouri europene ca fiind avocați independenți care să se poată înscrie în Barou.

Articolul 8 al Directivei Stabilirii le permite avocaților angajați – fie de către alți avocați fie de persoane care nu sunt avocați – să profite de avantajele Directivei, doar în măsura în care statul gazdă permite o astfel de practică. Așadar, dacă un consilier intern este admis în Baroul din statul său de origine, el se va putea stabili ca și consilier intern, doar într-un alt stat membru, care recunoaște în mod similar consilierii interni drept membri ai Baroului.

CCBE a furnizat, în plus, propria sa [interpretare](#) a Articolului 8, din poziția sa de evaluare a Directivelor privind avocații, după cum urmează:

Articolul 8 îi conferă unui avocat care își desfășoară activitatea într-un alt stat membru, sub titlul profesional din țara sa de origine, dreptul de a avea acces la formele de practici salariate disponibile avocaților din statul gazdă, indiferent de restricțiile aplicate activităților salariate în statul membru din care provine avocatul respectiv.

Totuși, atunci când își desfășoară activitatea în statul său de origine, avocatul angajat va rămâne sub incidența tuturor restricțiilor legate de activitățile salariate, aplicabile avocaților din statul său de origine, inclusiv, dacă este cazul, interdicția de a reprezenta sau de a asista în țara sa de origine, un client care îl angajează.

Asigurarea de despăgubiri profesionale (Articolul 6.3., Directiva Stabilirii)

Există un domeniu de dublă aplicare a regulilor – vedeți dubla deontologie de mai sus – de care Directiva vizează în mod special și acesta este domeniul ce are legătură cu asigurarea e despăgubiri profesionale. Un avocat care se stabilește în țara gazdă va trebui respecte atât regulile din țara sa de origine cât și pe cele din statul gazdă, referitoare la asigurarea de despăgubiri profesionale – iar cele două seturi de reguli ar putea să nu fie identice.

Directiva stipulează că un stat membru gazdă îi **poate** solicita (nu **trebuie** să îi solicite) unui avocat care își desfășoară activitatea sub titlul său profesional din țara de origine, fie să încheie o poliță de asigurare pentru despăgubiri profesionale, fie să devină membru al unui fond profesional de garantare în conformitate cu regulile pe care statul respectiv le-a stabilit pentru activitățile profesionale desfășurate pe teritoriul său. Totuși, un avocat care își desfășoară activitatea sub titlul său profesional din țara de origine va fi scutit de această cerință dacă poate demonstra existența unei polițe de asigurare încheiate sau a unei garanții furnizate în conformitate cu regulile din statul membru de origine, în măsura în care o astfel de asigurare sau garanție este echivalentă din punct de vedere al termenilor și al condițiilor și din punct de vedere al amplitudinii acoperirii furnizate, cu cele din statul gazdă. În situațiile în care această echivalență este doar parțială, autoritatea competentă din statul membru gazdă poate solicita (din nou **poate** și nu **trebuie**) contractarea unei asigurări sau a unei garanții suplimentare pentru a se acoperi aspectele care nu sunt acoperite de asigurarea sau de garanția deja încheiată în conformitate cu regulile din statul membru de origine.

Ghidul CCBE pentru implementarea Directivei spune:

7. Asigurarea de răspundere profesională

Organismele responsabile în fiecare stat membru, cu aranjarea și/sau furnizarea unei asigurări de despăgubiri profesionale, conform celor menționate în Articolul 6.3. al Directivei vor păstra legătura cu organismele omoloage din alte state membre pentru a se asigura că, în măsura în care acest lucru este posibil, aranjamentele de asigurarea făcute de un avocat într-un stat membru, sunt recunoscute într-un alt stat membru, atât

înainte cât și după integrarea în baza Articolului 10 al Directivei, pentru a se evita problemele legate de plata dublă a primelor de asigurare și de dubla asigurare.

În trecut, Comisia Europeană a încurajat Barourile statelor membre să urmeze exemplul Baroului din Paris și pe cel al Ordinului Avocaților din Anglia și Țara Galilor, care au ajuns la un acord de recunoaștere reciprocă a schemelor de asigurări de despăgubiri profesionale din jurisdicțiile lor.

Întrebări frecvente

Ce măsuri a luat CCBE pentru a asigura o mai bună cooperare între statele membre pe marginea chestiunilor legate de asigurare?

CCBE și-a asumat o cantitate semnificativă de muncă, în încercarea de a determina diversele regimuri de asigurare din statele membre să coopereze mai îndeaproape unele cu altele, după cum urmează:

- (1) [Standarde minime](#) pentru asigurările de despăgubiri profesionale ale avocaților europeni.
- (2) [Model](#) de chestionar pe marginea asigurării de despăgubiri profesionale pentru avocații care solicită să fie înregistrați în baza Directivei Stabilirii.
- (3) [Termenii Diferențelor dintre condițiile de acoperire a polițelor.](#)
- (4) [Terminologia de asigurare](#) (un glosar de termeni în limbile engleză, franceză și olandeză).

Cerințe privind forma de organizare și acționariatul

Articolul 11 al Directivei Stabilirii reglementează măsura în care cerințele diferite privind forma de organizare precum și cerințele diferite privind acționariatul, aplicabile în statele membre UE, pot împiedica libera circulație a avocaților și a firmelor de avocatură, după cum urmează:

- (1) Prevederile generale menționate în Articolele 11.1. – 11.4, care se ocupă de forma de organizare între avocați (vedeți punctul (1) de mai jos) și
- (2) Prevederile specifice pentru acționariatul și managementul format din persoane care nu sunt avocați, în baza Articolului 11.5 – aspect ce generează un nou set de probleme complexe și greoaie legate de implicarea persoanelor care nu prestează servicii în activitatea de avocatură (vedeți punctul (2) de mai jos).

(1) **Articolele 11.1. – 11.4, Directiva Stabilirii**

Avocații au voie să își exercite activitățile în comun în baza Directivei Stabilirii, acolo unde statele gazdă permit acest lucru. Prin urmare, dacă doi sau mai mulți avocați stabiliți într-un stat

gazdă aparțin aceluiași grup din țara lor de origine, aceștia vor avea voie să își desfășoare activitatea în comun, în cadrul unei sucursale sau a unei agenții a grupului lor, în statul gazdă.

Totuși, dacă regulile fundamentale care guvernează acel grup în statul de origine sunt incompatibile cu regulile fundamentale din statul gazdă, regulile din statul gazdă vor prevala “în măsura în care respectarea acestora este justificată de interesul public al protejării clienților și a terților” (Articolul 11.1 al Directivei Stabilirii).

CCBE a analizat această prevedere, în [poziția](#) sa referitoare la evaluarea Directivelor privind avocații și a afirmat următoarele:

Singurele situații identificate de delegațiile CCBE, în care regulile fundamentale ce guvernează un grup în statul de origine ar putea fi incompatibile cu regulile fundamentale stabilite în statul gazdă, sunt situațiile în care structurile cu răspundere limitată doresc să își stabilească o sucursală sau o agenție într-un stat membru în care avocații nu au voie să își limiteze răspunderea profesională în măsura în care ar face-o în mod efectiv o structură cu răspundere limitată. Totuși, conform prevederilor Articolelor 54, 62 din TFEU, acest conflict nu poate fi soluționat pur și simplu prin interzicerea stabilirii unei sucursale a unei structuri cu răspundere limitată în astfel de state gazdă.

Soluția care respectă și drepturile de stabilire a acelei structuri, este aceea de a permite stabilirea avocaților europeni care își desfășoară activitatea în cadrul unei sucursale a structurii cu răspundere limitată, în statul gazdă, cu condiția ca acei avocați să poată fi responsabili în mod personal în statul gazdă, cel puțin în aceeași măsură în care sunt responsabili și avocații ce își desfășoară activitățile sub titlul profesional din acel stat membru gazdă.

Avocații care au dreptul de a-și practica meseria în comun trebuie să aibă acces la o formă de organizare pentru practicarea meseriei în comun. Dacă există mai multe forme de organizare disponibile în statul gazdă, acestea trebuie puse și la dispoziția avocaților stabiliți, și vor fi mereu guvernate de regulile din statul gazdă. De asemenea, avocații proveniți din state membre diferite și cei din statul gazdă trebuie să aibă dreptul de a-și practica meseria împreună, în aceleași condiții

Întrebări frecvente

Cum rămâne cu structurile cu răspundere limitată care au activități transfrontaliere?

Vă rugăm să citiți răspunsul dat în textul de mai sus, în litere italice. Pe lângă cele afirmate, statul membru gazdă poate încerca să prevadă, în astfel de cazuri, și obligații mai stricte în ceea

ce privește asigurarea de despăgubiri profesionale, pentru a compensa lipsa răspunderii personale (așa cum face Germania).

Care sunt consecințele atunci când firmele de avocatură sunt chiar ele înregistrate în Baroul din statul de origine?

CCBE a analizat acest aspect în [poziția](#) sa referitoare la evaluarea Directivelor privind avocații și a afirmat următoarele:

În unele state membre, în care firmele de avocatură sunt membre ale Baroului și firmele de avocatură, ca atare, pot reprezenta clienții în instanță și în afara ei, aceste drepturi vor trebui să fie acordate firmelor de avocatură migratoare, atunci când aceste firme îndeplinesc cerințele impuse de statele membre gazdă.

(2) Deținerea acțiunilor/exercitarea managementului de către persoane care nu fac parte din profesie – Articolul 11.5, Directiva Stabilirii

Unele state membre permit acum înființarea unor așa-numite structuri alternative de afaceri (ABSs) permițându-le astfel persoanelor care nu sunt avocați să facă parte din firmele de avocatură, în proporții diferite. Alte state membre interzic în continuare cu strictețe astfel de practici. Secțiunea următoare analizează desfășurarea activităților în comun, în aceste circumstanțe.

CCBE are o [poziție](#) referitoare la ABSs, care este rezumată mai jos:

CCBE consideră că investiția de capital aparținând unor terți (capitaluri proprii) în firmele de avocatură și cu siguranță deținerea unor interese majoritare în astfel de firme, ar putea constitui un pericol sever la adresa exercitării adecvate a profesiei juridice, reprezentând, astfel un pericol la adresa distribuirii înțelepte a dreptății precum și la adresa accesului cetățenilor la justiție.

Documentul conținând poziția CCBE referitoare la evaluarea Directivelor privind avocații (citat în paragraful de mai sus) descrie unele dintre formele pe care le-ar putea lua aceste ABSs:

Implicarea persoanelor care nu sunt avocați în firmele de avocatură nu se rezumă doar la capitalul terților, adică la investitorii care nu sunt avocați și care sunt proprietari sau co-proprietari ai unei firme de avocatură. În unele state membre, implicarea acestor persoane care nu sunt avocați apare într-o gamă largă de forme diferite precum partenerii pensionați, văduvele sau urmașii foștilor parteneri, menținuți/menținute în poziție pentru a evita nevoie de a lichida acele firme ca urmare a decesului sau a pensionării unui partener, soții/soțiile avocaților sau alte persoane care nu sunt avocați

și care activează ca și funcționari ori ca manageri, câștigându-și existența în cadrul firmelor de avocatură, sau profesioniști care nu sunt avocați și care își practică activitățile în cadrul unei structuri comune.

Prevederea din Directiva Stabilirii (vedeți Articolul 11.5) care guvernează activitățile transfrontaliere ale ABSs, dă dreptul unui stat membru în care ABSs sunt interzise, să îi interzică unui avocat să și practice meseria în jurisdicția aceluși stat, ca membru al unei ABS. Pentru ca un stat să le poată interzice acestor avocați să și desfășoare activitățile în jurisdicția sa, trebuie să fie îndeplinite următoarele condiții precizate în Directivă (dar vedeți și condițiile suplimentare de mai jos):

- (1) Statul membru respectiv trebuie să le interzică și propriilor săi avocați să își exercite profesia în această manieră.
- (2) Structura trebuie să fie de așa natură încât:
 - i. Capitalul grupului să fie deținut integral sau parțial sau
 - ii. Numele sub care își desfășoară activitatea să fie folosit sau
 - iii. Puterea de decizie din cadrul aceluși grup să fie exercitată *de facto* sau *de iure* de persoane care nu dețin statutul de avocați europeni, conform prevederilor Articolului 1.2 din Directiva Stabilirii.

Totuși, exercitarea de către statele membre a posibilității oferite de Articolul 11.5 din Directiva Stabilirii de a refuza dreptul de stabilire în cazul avocaților individuali (prima frază) precum și în cazul sucursalelor și al agențiilor unor firme (cea de-a doua frază) trebuie să fie justificată și prin motive covârșitoare de respingere în interes general și trebuie să fie supusă unui test de proporționalitate, pe baza unor evaluări de la caz la caz.

Legislația primară a UE (precum cea din jurisprudența CJEU) solicită efectuarea acestor teste – testul de interes general covârșitor și testul de proporționalitate – ori de câte ori unui stat membru i se acordă posibilitatea de a restricționa libera circulație.

Articolul 40 din TFEU stipulează:

“(1) În limita prevederilor de mai jos, restricțiile impuse asupra libertății de stabilire a cetățenilor din alte state membre UE, vor fi interzise. Această interdicție se va aplica și în cazul restricțiilor de a înființa agenții, sucursale și subsidiare, de către cetățenii oricărui stat membru UE, pe teritoriul altui stat membru.

(2) Libertatea de stabilire va include dreptul de a iniția și de a desfășura activități ca și profesioniști independenți (self-employed) și dreptul de a înființa și de a gestiona societăți, în special companii sau firme, în sensul celui de-al doilea paragraf al Articolului 54, în condițiile stabilite de legislația națională a statului gazdă, pentru propriii săi cetățeni, cu respectarea capitolului referitor la capital”.

Restricțiile asupra libertății de stabilire apar ca urmare a diferențelor existente în reglementările interne, de la un stat membru la altul. Conform jurisprudenței CJEU, aceste restricții pot fi justificate, ca și derogări de la regula generală stipulată în Articolul 49(1) din TFEU, prin motive copleșitoare de interes general, dacă sunt aplicate într-o manieră nediscriminatorie, dacă sunt potrivite pentru a asigura atingerea obiectivului urmărit și nu merg dincolo de măsurile necesare pentru atingerea acelui obiectiv.

Dacă restricțiile impuse de legislația internă a unui stat membru, asupra drepturilor de liberă circulație, prin derogarea de la Articolul 49.1 TFEU pot sau nu să fie considerate justificate, în baza unor motive copleșitoare de interes general, depinde de aplicarea legislației UE, în special a Articolului 49.1. TFEU, a jurisprudenței CJEU și a Cartei Drepturilor Fundamentale. Această problemă ar putea apărea din cauza lipsei unei reglementări la nivelul UE precum și din cauza prevederilor din Directive, care lasă opțiuni pentru statele membre. Pentru a se facilita libertatea de stabilire a profesioniștilor din domeniul juridic, conform prevederilor din Articolul 50 TFEU, s-a adoptat Directiva Stabilirii.

În ceea ce privește cerințele referitoare la forma de organizare a activităților comune exercitate de avocați, Articolul 11.1 restricționează competențele statelor membre de a împiedica stabilirea sau de a o face mai puțin atractivă, la două motive specifice de respingere în interes general: protecția clienților sau a terților.

Spre deosebire de cerințele referitoare la forma de organizare, Articolul 11.5 al Directivei Stabilirii nu restricționează în nici un fel domeniul motivelor de respingere în interes general, pe care statele membre le-ar putea invoca, în cazul în care reglementările lor interne interzic stabilirea avocaților individuali care își exercită profesia în cadrul unui grup, în sensul Articolului 11.5 al Directivei Stabilirii – precum implicarea persoanelor care nu sunt avocați în acel grup precum și stabilirea grupului în sine. Oricum, exercitarea opțiunii menționate în Articolul 11.5, în orice împrejurare, trebuie să fie justificată de motive covârșitoare de interes public și trebuie să fie aplicată în mod proporțional.

Aceste detalii sunt explicate și descrise mai amănunțit în [poziția](#) CCBE referitoare la evaluarea Directivelor privind avocații.

Mai întâi, refuzul trebuie să fie justificat de motive covârșitoare de interes general iar CCBE a declarat următoarele pe această temă:

Pe baza jurisprudenței CJEU, următoarele elemente ar trebui considerate, printre altele, motive covârșitoare de respingere în interes general: distribuirea înțeleaptă a dreptății, protejarea consumatorilor de servicii juridice, exercitarea adecvată a profesiei juridice, independența avocaților, datorita de a acționa în interesul exclusiv al clienților, respectarea datoriei de a evita orice risc de conflict de interese și respectarea strictă a secretului profesional.

În al doilea rând, există testul de proporționalitate. Aplicată serviciilor juridice, definiția acestui test este luată din cazul Gebhard din data de 30 noiembrie 1995 (case C -55/94) care definește testul după cum urmează:

Măsurile naționale care împiedică sau fac mai puțin atractivă exercitarea libertăților fundamentale garantate de Tratat, trebuie să îndeplinească patru condiții:

- *Trebuie să fie aplicate într-o manieră ne-discriminatorie.*
- *Trebuie să fie justificate de cerințe imperative de interes general.*
- *Trebuie să fie potrivite pentru a asigura atingerea obiectivului urmărit.*
- *Și nu trebuie să meargă dincolo de cele necesare pentru atingerea obiectivului respectiv.*

CCBE consideră că un stat membru poate refuza să-i permită unui avocat de la o ABS să se înregistreze în jurisdicția sa, doar dacă sunt îndeplinite toate condițiile stipulate (cele preluate din Articolul 11.5 împreună cu testul referitor la “motivele covârșitoare de interes general” și cel de proporționalitate).

Articolul 11.5, al doilea sub-paragraf din Directiva Stabilirii se referă la grupurile de avocați (în vreme ce Articolul 11.5, primul sub-paragraf se referă la avocații individuali din cadrul acestor grupuri). Această prevedere stipulează că, atunci când regulile fundamentale care guvernează un grup de avocați în țara sa de origine, sunt incompatibile cu regulile aflate în vigoare în statul membru gazdă sau cu celelalte prevederi ale Articolului 11.5 al Directivei Stabilirii referitoare la grupuri, statul membru gazdă poate să se opună deschiderii unei subsidiare sau a unei agenții a acelui grup pe teritoriul său, prin derogare de la restricțiile precizate în Articolul 11.1, fără ca posibilele sale justificări să fie limitate la “interesul public al protejării clienților și a terților”.

Scheme obligatorii de pensii și de contribuții sociale

Directiva Stabilirii nu conține nici o prevedere specifică referitoare la impactul mobilității avocaților asupra aranjamentelor obligatorii privind pensiile și asigurările sociale. Totuși, acest aspect a generat uneori întrebări din cauza modalităților diferite în care sunt făcute aceste aranjamente în diversele state membre. În unele state membre, există aranjamente privind pensiile și asigurările sociale specificate prin lege și gestionate, de obicei de Barouri în vreme ce, în alte state membre, avocații sunt tratați la fel ca orice alți membri ai populației. Trecerea de la un sistem la altul poate genera dificultăți.

Ghidul CCBE pentru implementarea Directivei Stabilirii stipulează:

Pentru a se evita pe cât posibil plata dublă a contribuțiilor la pensii, a contribuțiilor sociale și a contribuțiilor la schemele de asigurări de sănătate, de către avocații din UE care își practică meseria sub titlul profesional din țara lor de origine, într-un alt stat

membru, barourile din UE și Ordinele de Avocați sunt încurajate, pe cât posibil, să le permită avocaților emigranți din cadrul UE să continue să-și achite contribuțiile în cadrul schemelor din țările lor de origine, fără a mai fi necesar să contribuie și la scheme din statul gazdă, cu condiția să poată furniza autorităților adecvate din statul gazdă, dovezi ale plăților făcute.

CCBE a creat un [ghid practic](#) pentru avocați, care prezintă diferitele aranjamente din statele membre.

În cele din urmă, CCBE a produs un [Ghid](#) pentru o aplicare omogenă a principiilor prezentate în reglementarea 1408/71/CE, de către organizațiile de asigurări sociale.

Educația continuă

Directiva Stabilirii nu conține nici o prevedere referitoare la educația profesională continuă. Totuși, compatibilitate dintre diversele sisteme, fie ele obligatorii sau impuse de lege, la care ar putea fi expus un avocat imigrant, în țara a de origine și în statul gazdă, au generat unele dificultăți, pe care CCBE a încercat să le rezolve.

[Ghidul](#) CCBE pentru implementarea Directivei afirmă următoarele:

Pentru a se evita aplicarea multiplă a schemelor de pregătire profesională continuă, atunci când un avocat este stabilit, în baza Directivei, într-un stat membru altul decât cel în care și-a obținut calificarea, avocatul respectiv va intra sub incidența regulilor de pregătire profesională continuă ale Baroului din statul gazdă, cu excepția situațiilor în care Baroul din țara sa de origine are reguli care îl obligă pe avocatul respectiv să își continue schema de educație profesională din statul de origine, indiferent de locul în care se stabilește. În plus, Barourile și Ordinele de Avocați din toate statele membre sunt încurajate să dezvolte reguli flexibile privind educația profesională continuă, care să le permită avocaților imigranți să le satisfacă, urmând cursuri de educație continuă, nu doar în dreptul statului gazdă ci și în cel al statului de origine.

Mai recent, CCBE a aprobat o [rezoluție](#) pe tema educației juridice continue, care este dedicată în mare măsură acestei chestiuni și care stipulează următoarele:

1. *Pregătirea continuă juridică ajută la asigurarea calității serviciilor furnizate de avocați.*
2. *Autoritățile Competente din statele membre trebuie să stabilească mecanisme clare și directe de recunoaștere a pregătirilor, fără a fi nevoie să se prezinte traduceri autorizate ale cuprinsului pregătirii obținute și fără a trebui să se*

ia alte măsuri care ar face recunoșterea cursurilor de pregătire împovărătoare în mod inutil.

3. *Realizarea unor cursuri comune de pregătire pentru avocații din diverse țări, în particular, cursuri de pregătire în legislația Uniunii Europene și în drept european comparativ, reprezintă un pas foarte pozitiv spre stabilirea unei culturi juridice comune în Europa și spre sporirea încrederii în sistemele respective. Din acest motiv, furnizorii de astfel de cursuri de pregătire nu ar trebui să fie obligați să solicite recunoșterea cursurilor lor în fiecare stat membru. De asemenea, avocații care urmează astfel de cursuri nu ar trebui să fie obligați să treacă printr-un proces de recunoaștere într-un stat, decât dacă sistemul național respectiv stipulează procese similare de recunoaștere și pentru cursurile de pregătire furnizate la nivel național.*
4. *Autoritățile Competente ale fiecărui stat membru în care se stabilește un sistem obligatoriu de educație continuă juridică, trebuie să reglementeze în mod expres situația avocaților care activează în baza Directivei Stabilirii și care se confruntă cu cerințe duale legate de pregătirea continuă obligatorie. Prin urmare,*
 - a. *Ele trebuie să dezvolte reguli flexibile referitoare la educația juridică continuă, care să le permită avocaților imigranți să satisfacă aceste reguli, urmând cursuri de pregătire juridică nu doar în legislația statului gazdă ci și în cea a statului de origine și în legislația UE, indiferent de locul în care se desfășoară această pregătire.*
 - b. *Încrederea în autoritățile competente ale altor state membre care solicită o pregătire continuă juridică, ar trebui să prevaleze.*
 - c. *Se pot stabili cerințe naționale suplimentare legate de pregătirea continuă numai dacă avocaților naționali li se cere să dețină cunoștințe speciale în anumite domenii particulare, sau pentru a se atinge un număr minim de ore de pregătire.*
 - d. *Pregătirea continuă juridică nu trebuie să fie niciodată o barieră în calea libertății de stabilire.*
5. *Autoritățile Competente ale statelor membre în care se stabilește un sistem obligatoriu de educație continuă juridică trebuie să implementeze un sistem facil de recunoaștere a:*
 - a. *Cursurilor oferite de furnizorii de cursuri care au fost acreditați sau recunoscuți de autoritățile competente ale unui alt stat membru în care există un sistem de educație continuă juridică (sistem de pre-acreditare a cursurilor).*
 - b. *Cursurilor deja urmate de avocați, care sunt acreditate sau recunoscute de autoritățile competente ale unui alt stat membru, în care există un sistem de educație continuă juridică (sistem de recunoaștere ulterioară a cursurilor, inițiat de avocatul participant).*

6. *Pentru a facilita și simplifica recunoașterea educației juridice continue, este recomandat să se ceară ca astfel de cursuri să urmeze un sistem comun de recunoaștere care să fie potrivit pentru profesia juridică.*

PARTEA A 4-A

UN AVOCAT DINTR-UN ALT STAT MEMBRU CARE FURNIZEAZĂ SERVICII ÎNTR-UN STAT GAZDĂ

#4

Introducere

Avocații din Europa acționează ca și consilieri pentru companiile care încearcă să intre pe piețe noi, pentru cuplurile care călătoresc în interes de afaceri, împreună cu copiii lor, pentru familiile care au moșteniri în mai multe țări europene, pentru consumatorii care doresc să comande un produs dintr-o țară învecinată, pentru muncitorii care nu se opresc la granița țării lor atunci când caută o slujbă, pentru cetățenii care sunt urmăriți penal într-o țară în care nu își au rezidența.

Avocații care călătoresc își aduc cu ei statutul și etica atunci când își practică meseria într-o altă țară europeană. Ei intră în contact cu colegii, cu principiile etice și cu legislația profesională din țara gazdă. Ei comunică cu instanțele, fie ele civile, penale sau administrative. Ei comunică, de asemenea, și cu Guvernul sau cu Poliția.

Ei intră într-o lume în care nu stăpânesc întotdeauna prea bine toate aspectele. Activitatea lor se bazează pe libertatea de furnizare a serviciilor (Articolul 56 al TFEU) și este protejată de valorile fundamentale ale profesiei juridice, care “garantează desfășurarea adecvată, de către avocat, a misiunii sale, care este recunoscută ca și esențială pentru funcționarea corespunzătoare a oricărei societăți umane” (<<garantissent la bonne execution par l’avocat de sa mission reconnue comme insidpensable au bon fonctionnement de toute societe humaine >>). Codul de Conduită pentru Avocații Europeni și Articolul 4 al Directivei Serviciilor definesc cerințele astfel:

Activitățile legate de reprezentarea unui client în cadrul procedurilor juridice și în fața autorităților publice se vor desfășura, în fiecare stat membru, în condițiile stipulate pentru avocații stabiliți în acel stat, cu excepția oricărei condiții care ar solicita

deținerea rezidenței sau înregistrarea la o organizație profesională în interiorul aceluși stat.

Un avocat care desfășoară astfel de activități va respecta regulile de conduită profesională ale statului gazdă, fără ca asta să aducă vreo atingere obligațiilor sale existente în statul membru din care provine.

Atunci când un avocat își desfășoară activitatea în baza libertății de furnizare a serviciilor, uneori, Barourile locale pot întâmpina anumite probleme.

Barourile trebuie să mențină un echilibru între diversele cerințe europene și naționale, izvorâte din legislație și din jurisprudență:

- (1) Directiva Serviciilor oferite de Avocați 77/249/CE, cunoscută și sub numele de Directiva privind Libertatea de Furnizare a Serviciilor.
- (2) Legislația locală privind profesia juridică.
- (3) Directiva 2006/123/CE din data de 12 decembrie 2006 privind serviciile de pe piața internă.
- (4) Judecata *Gebhardt* (C-55/94) în special principiul său de proporționalitate.
- (5) Codul de Conduită CCBE pentru Avocații Europeni, acolo unde acesta este aplicabil.

Principala îndatorire a Baroului din statul gazdă este aceea de a facilita în mod evident libertatea de furnizare a serviciilor, pentru orice avocat, în limitele cadrului legal prevăzut.

Cine poate beneficia de Directiva Serviciilor?

Se referă la prestarea de servicii?

Distincția dintre prestarea de servicii și stabilirea unui avocat într-un alt stat membru nu este întotdeauna foarte clară. Natura intervenției avocatului european trebuie să fie verificată într-o manieră factuală. Cu siguranță nu este exclus, cu precădere în zonele de frontieră, ca o activitate care începe cu furnizarea unor servicii temporare, să se dezvolte și să devină o activitate principală, care necesită stabilirea la fața locului. Semnele externe ale unei astfel de stabiliri pot fi reprezentate de înființarea unui birou, de angajarea de personal și de prezența frecventă a avocatului practician la Baroul din statul gazdă. Dar aceste lucruri nu sunt neapărat suficiente pentru ca activitatea avocatului respectiv să fie considerată stabilire în sensul Directivei Stabilirii.

Puteți găsi explicații referitoare la jurisprudență și, în special, la decizia *Gebhardt* pe marginea acestei chestiuni, în Capitolul 3 “Ce înseamnă stabilire?”.

Este el sau ea avocat?

Verificările necesare sunt explicate în prima parte a acestui ghid. Totuși, există unele aspecte specifice care se aplică în cazul libertății de furnizare a serviciilor.

Cum tratăm un avocat salariat (Articolul 6, Directiva Serviciilor)?

Acest caz este prevăzut de Directiva Serviciilor pentru a facilita exercitarea efectivă de către avocați, a libertății lor de furnizare a serviciilor.

Într-adevăr, Articolul 6 stipulează că avocații angajați de către o companie nu își pot reprezenta angajatorii în instanțele din statul gazdă, dacă acest lucru nu este permis în statul gazdă.

Prin urmare, trebuie să se verifice legislația statului gazdă pentru a se stabili dacă un avocat salariat, angajat de o companie, poate sau nu să își reprezinte angajatorul în fața instanțelor naționale. Dacă acest tip de reprezentare este permis, orice avocat angajat dintr-o altă țară, va putea face același lucru. Altfel, acest lucru este interzis. (Pentru un funcționar public: CJEU din data de 2 decembrie 2010 *Jakubowska* – C-225/09).

Problemele practice întâmpinate de un Barou în cadrul libertății de furnizare a serviciilor, exercitate de un coleg dintr-un alt stat membru, pot apărea sub patru aspecte:

- Instanțele
- Avocații locali
- Clienții
- Activitățile baroului

Directiva Serviciilor prevede o serie de reguli referitoare la avocații care furnizează servicii, făcând o distincție între reprezentarea și apărarea unui client în instanțe sau în fața autorităților administrative și alte tipuri de activități.

În primul caz, adică în cazul activităților legate de instanțe, avocații trebuie să respecte regulile statului gazdă, fiind în continuare obligați să respecte și regulile profesionale din statul lor de origine (Articolele 4.1. și 4.2.).

În plus, când vine vorba de activități ce au legătură cu instanțele, Directiva le oferă statelor membre posibilitatea de a-i solicita avocatului străin să lucreze împreună cu un avocat local (Articolul 5).

În cazul activităților non-judiciare, Articolul 4.4. îi obligă pe avocați să se supună, mai întâi, regulilor din statul lor de origine și abia apoi să respecte regulile din statul gazdă, conform circumstanțelor prezentate în Articolul 4.4..

Cum se pot aplica aceste principii în practică?

Întrebări frecvente – Instanțe

Regula fundamentală este prezentată în Articolul 4.1. al Directivei Serviciilor. Un avocat străin trebuie să fie tratat la fel ca unul local.

Un avocat european ar trebui să fie tratat de instanțe sau de autoritățile publice la fel ca un avocat local?

Dacă este necesar, Baroul trebuie să intervină pe lângă instanțe sau pe lângă alte autorități publice pentru a se asigura că avocații înregistrați la un Barou european pot beneficia, atunci când furnizează servicii transfrontaliere, de aceleași condiții de care beneficiază și avocații locali, fără nici o obligație suplimentară (CJEU, 1 iulie 1993 *Hubbard/Hamburger C-20/92*).

Un avocat european beneficiază de aceleași condiții în timpul accesului în instanțe și în închisori?

Acești avocați ar trebui tratați în aceeași manieră în care sunt tratați și membrii Baroului din statul gazdă, când intră în clădirile instanțelor. În special, trebuie să se asigure faptul că astfel de avocați nu sunt supuși unor percheziții suplimentare din motive de siguranță sau din simplul motiv că nu sunt înregistrați la Baroul local. Evident, același lucru se aplică și în cazul accesului în închisori.

Este o chestiune de protejare a confidențialității avocatului și a secretului profesional. Este un principiu general, care nu poate fi tratat în mod diferit de instanțe și de guvernele locale, în funcție de țara în care sunt înregistrați avocații.

Un avocat european ar trebui să aibă același tip de acces la dosarele cazurilor ca și avocații locali?

Conform anumitor legislații naționale, accesul la dosare poate fi limitat, în special în cazurile penale, doar pentru avocații înregistrați în Baroul național. În astfel de cazuri, instanțele refuză să ofere acces la dosarele penale, pentru avocații străini, înregistrați în Barouri străine, chiar dacă aceste Barouri sunt din UE. Dacă o astfel de problemă apare în vreun stat, ea apare din cauza legislației locale care este posibil să încalce Articolul 4.1. al Directivei Serviciilor. Dacă nu se inițiază nicio procedură în legătură cu această chestiune, problema poate fi rezolvată doar pe cale amiabilă, de către Baroul din statul gazdă. Dacă acest lucru nu este posibil, clientul avocatului european va trebui să angajeze un avocat local care să acceseze dosarele cazului.

Poate un avocat european să solicite expedierea dosarelor prin poștă?

În anumite țări, instanțele le trimit avocaților dosarele prin poștă. Aceste instanțe refuză, însă adesea să trimită dosarele în străinătate. Din păcate, acest obstacol în calea libertății de furnizare a serviciilor nu poate fi eliminat de Barouri.

Poate un avocat european să participe la comunicațiile electronice?

Această întrebare se conturează în contextul comunicațiilor electronice, din moment ce, în unele țări europene, comunicarea cu instanțele se face pe cale electronică. Cel mai adesea, un avocat trebuie să aibă un mijloc de acces electronic securizat sau să beneficieze de acces la o rețea de intranet pentru astfel de comunicații. În cazul în care comunicațiile electronice în cauză sunt gestionate de instanțe, Barourile nu pot interveni pentru a-i ajuta pe avocații europeni să primească acces la procedurile în care sunt implicați. Și de această dată, va trebuie să existe un avocat la fața locului.

I se poate impune unui avocat european să lucreze împreună cu un avocat local?

Articolul 5 al Directivei Serviciilor stipulează că legislația locală poate cere prezența unui avocat local care să lucreze în colaborare cu avocatul european. În funcție de implementarea acestei reguli în legislația națională, puteți rezolva situația menționată acționând ca și intermediar pentru a găsi un avocat cu care să lucrați (CJEU 10 iulie 1991 *Comisia/Franța C 294/89*).

Dacă legislația locală prevede ca taxele juridice ale unui caz să fie achitate de partea pierzătoare, este obligatoriu să încasați și onorariile avocatului cu care lucrați (CJEU 11 decembrie 2003, *AMOK C-289/02*).

Li se pot impune avocaților europeni regulile de procedură internă, atunci când își reprezintă clienții în fața instanțelor?

Am explicat în câteva rânduri legăturile dintre regulile profesionale ale statului gazdă și cele ale statului de origine al avocatului. Aceste reguli pot intra în conflict sau pot chiar să fie contradictorii.

În astfel de cazuri, răspunsul la întrebare este da, conform opiniei CCBE, precizate în evaluarea sa referitoare la Directivele privind avocații:

Articolul 4.1. și 2 – reprezentarea clienților în proceduri judiciare

În ceea ce privește reprezentarea clienților în proceduri judiciare, conform Articolului 4.1, avocatul desfășoară această activitate „în condițiile stipulate” pentru avocații stabiliți în țara gazdă. În anumite jurisdicții „condițiile stipulate pentru avocații stabiliți” în țara gazdă pentru desfășurarea acestor activități de reprezentare cuprind reguli profesionale specifice referitoare la proceduri. Reguli considerate a fi reguli de procedură civilă sau penală într-un stat membru, pot fi considerate reguli de conduită profesională într-un alt stat membru. Avocații care oferă servicii profesionale temporare, trebuie să respecte aceste reguli, indiferent dacă sunt calificate drept reguli procedurale sau reguli de conduită profesională. Articolul 4.2. stipulează că “un avocat care desfășoară aceste activități va respecta regulile de conduită profesională din statul membru gazdă, fără ca asta să aducă atingere obligațiilor sale din statul membru de proveniență”. CCBE consideră că singura interpretare posibilă a Articolului 4.2. (în

sensul unui unei reguli privind conflictele), în linie cu formularea Directivei, este similară interpretării deja adoptate prin Articolul 6 al Directivei 98/5, adică “în cazul unui conflict între regulile profesionale din statul de origine și cele din statul gazdă, regulile din statul gazdă vor prevala.”

Cum se poate gestiona un conflict de interese?

CCBE declară următoarele în evaluarea sa referitoare la Directivele privind avocații:

În situația în care există o echipă de avocați proveniți din jurisdicții diferite, care se ocupă de cazul unui client, regulile naționale privind conflictul de interese pot fi diferite de la o țară la alta. În aceste cazuri, firmele de avocatură aplică, în practică, regulile cele mai stricte, pe care trebuie să le respecte unul dintre avocații implicați și, din acest motiv, ele pot, uneori să refuze cazul clientului respectiv.

În cazul unui incident, va interveni Baroul în fața instanței?

Dacă legislația națională sau regulile practicii stipulează necesitatea intervenției Baroului în timpul unui incident între un judecător și un avocat, avocatul european ar trebui să fie apărut în același fel în care Baroul ar apăra și un avocat local, membru al Baroului respectiv.

Cum ar trebui să reacționeze un Barou în cazul unor percheziții, interceptări telefonice sau în cazul altor încălcări ale secretului profesional?

De la decizia Curții Europene a Drepturilor Omului în cazul Xavier da Silvera vs Franța (Secțiunea a 5-a, 21 ianuarie 2010, Nr. 43757/05) încoace, putem spune că un avocat dintr-o altă țară europeană se bucură de aceleași garanții ca și un avocat național. Prin urmare, dacă legislația locală conține reguli speciale referitoare la perchezițiile desfășurate la firmele de avocatură și referitoare la interceptările telefonice, reguli menite să protejeze confidențialitatea, avocatul european ar trebui să beneficieze de aceste reguli în aceeași manieră ca și un avocat local. Baroul ar trebui să intervină în numele avocatului european, pe lângă instanțe sau pe lângă orice alte autorități competente, în același fel în care ar face-o pentru unul dintre membrii săi.

De ce apărare ar trebui să beneficieze avocații europeni atunci când sunt arestați?

Dacă un avocat european este arestat în timpul procesului de apărare a unui client, acesta trebuie apărut la fel ca un membru al Baroului.

Întrebări frecvente – avocați locali

Ar trebui un avocat să plătească onorariile unui avocat european?

Ar putea apărea dispute între un membru al Baroului național și un avocat străin, pe marginea onorariilor.

Codul de Conduită CCBE pentru Avocații Europeni tratează majoritatea problemelor de acest fel.

Articolul 5.4. stipulează în mod clar că nu se pot percepe niciodată comisioane de recomandare.

Potrivit articolului 5.7 orice avocat care i-a încredințat o misiune unui avocat dintr-un alt stat membru, este responsabil de plata onorariilor aferente. În lipsa unor prevederi specifice între avocați și clienții lor, această responsabilitate este nelimitată.

În unele state membre, chestiunea guvernată de Articolul 5.7 este considerată a fi o chestiune ce intră sub incidența legilor contractuale și nu sub cea a regulilor profesionale, astfel că, nici CCBE și nici organismele profesionale delegate la nivel național nu sunt considerate competente pentru a reglementa astfel de aspecte. În orice caz, este preferabil să clarificați ex ante, dacă avocatul local îi dă instrucțiuni avocatului european în numele său propriu sau în numele clientului său.

Corespondența dintre avocații ce provin din două Barouri diferite intră sub incidența obligației de păstrare a secretului profesional?

Domeniul secretului profesional poate varia, în special în ceea ce privește corespondența dintre avocați. În anumite țări europene, această corespondență este protejată de secretul profesional – în relația cu propriul client. Codul de Conduită pentru Avocații Europeni soluționează problema după cum urmează:

Articolul 5.3 – Dacă avocatul intenționează să transmită comunicări către un avocat dintr-un alt stat membru, comunicări care expeditorul dorește să rămână confidențiale sau fără prejudicii, expeditorul trebuie să își exprime această intenție în mod clar, înainte de a transmite primul document.

Articolul 5.3.2. Dacă potențialul destinatar al comunicărilor nu poate să le asigure statutul de comunicări confidențiale sau fără prejudicii, el trebuie să îl informeze pe expeditor în consecință, fără nici o întârziere.

Întrebări frecvente – Clienții

Clienții se pot adresa Baroului din statul gazdă, în legătură cu trei chestiuni:

- Mai întâi, ei pot contacta Baroul pentru a pune întrebări legate de onorarii. Este adevărat că, în multe state membre, Barourile acordă consultanță în timpul litigiilor dintre avocați și clienții lor. Există, de asemenea, câteva tipuri de

mediere. În cele din urmă, Barourile ar putea avea competența de a lua hotărâri referitoare la onorarii, cum este cazul în Franța.

- Clienții pot să critice calitatea muncii realizate de avocat și pot solicita Baroului să intervină pe lângă un furnizor de asigurări pentru despăgubiri profesionale. Baroul nu va avea competența de a juca rolul de intermediar între client și compania de asigurări în toate jurisdicțiile.
- Clientul ar putea depune o plângere referitoare la un comportament profesional inadecvat.

Cum trebuie să se răspundă atunci când un client îi solicită Baroului din statul gazdă să stabilească onorariile unui avocat european care nu este membru al aceluși Barou?

Competențele Barourilor de a interveni în chestiuni legate de onorarii diferă de la o țară la alta. În unele jurisdicții, un Barou poate acționa ca mediator sau ca expert, dacă este citat de o instanță în cadrul procedurilor civile dintre avocați și clienții lor. În alte jurisdicții, Barourile au competența de a lua decizii, la fel ca un judecător de la o instanță inferioară. Prin urmare, răspunsul corect la această întrebare, diferă de la o jurisdicție la alta.

În ceea ce privește onorariile, pot apărea două situații care trebuie deosebite una de alta:

Dacă vorbim de o intervenție desfășurată în cadrul asistenței juridice gratuite, pentru a obține o astfel de intervenție, este suficient ca avocatul european să se raporteze la Directiva Consiliului 2203/8/CE din data de 27 ianuarie 2003 și la implementarea sa în legislația națională.

Dacă onorariile nu sunt fixe iar Baroul are competența de a emite o decizie sau i se solicită opinia pe această temă, se pot folosi câteva argumente convenționale în acest context:

Dacă părțile au încheiat un acord referitor la onorarii, care stabilește în ce măsură este competent Baroul în această chestiune, trebuie să verifice dacă prevederea respectivă este valabilă. E adevărat că, în unele jurisdicții europene, competențele Barourilor de a emite decizii pe marginea chestiunilor legate de onorarii, sunt considerate politici publice de la care părțile nu pot să facă derogări.

În lipsa unui acord valid, avocatul trebuie să se raporteze la legislația sa națională pentru a stabili nivelul de competență al Baroului. Dacă această competență este condiționată de înregistrarea avocatului respectiv în Baroul din statul gazdă – ceea ce este forate probabil – atunci Baroul în cauză nu va deține nici o competență. În acest caz, se sugerează ca persoana interesată să fie informată și să i se furnizeze datele de contact ale Baroului din care face parte avocatul european.

Dacă Baroul din statul gazdă are competența de a emite decizii referitoare la onorarii, în cadrul legal al furnizării serviciilor temporare, trebuie să se stabilească legea aplicabilă. În absența unei alegeri din partea părților, poate fi luat în considerare Articolul 4 1b al Reglementării CE 593/2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale. În plus, este important să țineți seama de aplicarea legii consumatorilor din cadrul judecății CJEU din data de 15 ianuarie 2015 *S/BA*

(C-537/13) unde se aplică Directiva Termenilor Contractuali Injusti⁴, unui contract de furnizare de servicii juridice.

Ce se întâmplă dacă un client reclamă încălcarea regulilor profesionale de către un avocat dintr-un alt stat membru?

Reacția Baroului din statul membru gazdă va depinde de modul în care statul respectiv a implementat Articolul 7.2. al Directivei Serviciilor. În cazul în care, un stat membru a desemnat Baroul din statul gazdă, drept autoritate competentă să exercite jurisdicția acelu stat asupra avocaților din alte state membre, Baroul acelu stat membru va decide, în conformitate cu propriile sale reguli și proceduri profesionale, asupra posibilelor proceduri disciplinare ce pot fi inițiate împotriva avocatului. Trebuie să se decidă dacă se aplică regulile profesionale din statul de origine al avocatului sau cele din statul gazdă, în conformitate cu Articolul 4 al Directivei Serviciilor. În cazul în care statul gazdă desemnează o autoritate competentă, alta decât Baroul, plângerea trebuie transmisă către acea autoritate competentă.

În cazul în care statul membru gazdă decide să nu își exercite jurisdicția asupra avocaților care furnizează servicii temporare, Baroul din statul gazdă poate transmite plângerea respectivă, Baroului din țara de origine a avocatului sau poate lua în considerare chiar el aplicarea de măsuri sau proceduri disciplinare.

4- Vedeți Directiva Consiliului 93/13/CEE din data de 15 aprilie 1993, privind termenii injusti din contractele consumatorilor (OJ 1993 L 95, 0.29)

Poate un avocat european solicita să beneficieze de toate serviciile oferite de un Barou avocaților săi locali?

Pot apărea probleme referitoare la posibilitatea ca un avocat european să beneficieze de serviciile organizate, furnizate și finanțate de Baroul din statul gazdă.

Astfel de servicii pot fi temporare, cum ar fi, spre exemplu, serviciile din cadrul unei proceduri penale mai largi: asigurarea unor camere, furnizarea de resurse și comunicarea cu instanțele.

Aceste servicii pot, de asemenea, să includă, privilegiu precum folosirea bibliotecii, a parcurilor sau a sălilor pentru întruniri. Ele pot avea legături cu pregătirea și cu serviciile furnizate în timpul procedurilor, precum reprezentarea la o audiere preliminară sau realizarea formalităților.

Evident, în spiritul curtoaziei și al colegialității, avocații europeni trebuie să aibă acces la toate facilitățile puse la dispoziția avocaților locali, în instanțe și în afara lor.

Totuși, participarea la acest tip de activități, poate genera probleme, atunci când serviciile sunt finanțate din contribuțiile plătite de avocații locali. În acest caz, sugerăm o regulă simplă. Dacă un serviciu este disponibil nu doar pentru avocații din Baroul local ci și pentru cei care fac parte din alte Barouri din țară, el trebuie să fie extins și pentru avocații care provin din alte state

membre UE, sau se poate elabora un aranjament prin care avocații să poată contribui individual la finanțarea serviciului respectiv.

PARTEA A 5-A

UN AVOCAT DINTR-UN ALT STAT MEMBRU CARE OBTINE UN TITLU PROFESIONAL DIN STATUL MEMBRU GAZDĂ

5

Pe lângă calificările obținute într-un stat membru, avocații europeni pot dori să obțină și titlul profesional dintr-un alt stat membru. Se pare că există un număr remarcabil de tineri profesioniști care doresc să își sporească dezvoltarea carierei în acest fel. Avocații stabiliți într-un alt stat membru, sub titlul profesional din țara lor de origine, pot dori să obțină și titlul profesional din statul gazdă pentru a se integra mai bine în breasla profesională din statul gazdă. Acesta este o alegere personală. Stabilirea într-un alt stat membru, sub titlul profesional din țara de origine nu este în nici un caz o măsură tranzitorie, menită să ducă în mod necesar la integrarea în breasla profesională a statului gazdă. Avocații stabiliți în alte state membre, sub titlurile profesionale din țările lor de origine, se bucură de toate drepturile dezirabile de practică și, în consecință, în general, ei nu simt nevoia de a-și practica meseria sub titlul profesional al statului gazdă.

Legislația UE le oferă avocaților care doresc să obțină un titlu profesional suplimentar, posibilitatea de a alege între două trasee diferite – ambele trasee iau în calcul faptul că un avocat pe deplin calificat într-un stat membru nu trebuie să și re-înceapă pregătirea profesională într-un alt stat membru, de la zero:

Recunoașterea calificărilor – Obținerea titlului profesional al statului membru gazdă în baza Directivei Calificărilor Profesionale⁵ (Articolele 13 și 14), prin promovarea unui test de aptitudini sau în urma unei perioade de adaptare.

Experiență de trei ani – Obținerea titlului profesional al statului membru gazdă în baza Directivei Stabilirii (Articolul 10), prin profesarea dreptului din statul gazdă, sub titlul profesional din țara de origine.

Comparativ cu numărul de integrări realizate prin promovarea unui test de aptitudini, în baza Directivei Calificărilor Profesionale, se pare că doar un număr limitat de avocați sunt integrați în breasla profesională a statului gazdă, prin intermediul Articolului 10 al Directivei Stabilirii, după trei ani de profesare efectivă și regulată a meseriei sub titlul profesional din țara de origine a avocatului. Avocații își aleg metoda de obținere a unui titlu profesional suplimentar, în funcție de diversele scopuri pe care le au.

Avocații pot decide să se stabilească într-un alt stat membru, fără a căuta deloc să se integreze, din moment ce stabilirea într-un alt stat membru, sub titlul profesional din țara de origine este o opțiune explicită oferită de Directiva Stabilirii (punctul 3) care asigură toate drepturile de practică. De asemenea, ei pot alege să dea un test de aptitudini pentru a fi integrați în breasla profesională a statului gazdă imediat, fără a mai trebui să aștepte trecerea unei perioade intermediare de stabilire așa cum se cere în baza Articolului 10 al Directivei Stabilirii. În plus, ei pot alege să dea testul de aptitudini fără a vrea să se stabilească în statul gazdă.

5-Vedeți Directiva 2005/36/CE privind recunoașterea calificărilor profesionale, amendată de Directiva 2013/55/UE a Consiliului și a Parlamentului European din data de 20 noiembrie 2013.

Așa se întâmplă, spre exemplu cu un mare număr de avocați tineri, cu precădere cei care doresc să obțină calificarea de *Solicitor* în Anglia și Țara Galilor, prin intermediul Directivei Calificărilor Profesionale, pentru a-și spori șansele de a găsi de lucru la o firmă de avocatură aflată într-o țară alta decât Regatul Unit.

Trebuie remarcat faptul că unele dintre firmele mari de avocatură insistă ca avocații lor să obțină titlul profesional din jurisdicția în care profesază, dacă aceasta este alta decât statul lor de origine. Unele firme insistă chiar ca avocații lor să facă acest lucru prin intermediul testului de aptitudini mai degrabă decât prin parcurgerea traseului alternativ oferit de Articolul 10.

Recunoașterea calificărilor – Directiva Calificărilor Profesionale, Articolele 13 și 14

Această secțiune analizează posibilitatea de obținere a titlului profesional dintr-un al doilea stat membru, fără a fi nevoie ca avocatul să se mute în acel stat membru, temporar sau permanent. Directiva Calificărilor Profesionale guvernează acest traseu de obținere a titlului și abrogă Directiva inițială 89/48.

Cerințe

Principiul care stă la baza Directivei Calificărilor Profesionale prevede că avocatul care depune o cerere pentru obținerea unui titlu profesional nou, ar trebui să dețină deja recunoașterea calificărilor sale profesionale. Prin urmare, nu ar fi nevoie ca avocatul aplicant să re-înceapă să studieze dreptul de la zero ci doar să umple golurile generate de diferențele existente între cunoștințele juridice deja acumulate, prin obținerea titlului profesional din țara sa de origine și cunoștințele necesare pentru obținerea noului titlu dorit.

Aceste goluri pot fi umplute în două feluri recunoscute de Directiva Calificărilor Profesionale: prin promovarea unui test de aptitudini sau prin încheierea unei perioade de adaptare. În mod normal, statul gazdă trebuie să îl lase pe aplicant să aleagă una dintre cele două metode, dar, în cazul avocaților (definiți ca *“profesii a căror exercitare necesită cunoștințe exacte de drept național și care includ, ca și aspect constant și esențial al activităților profesionale, furnizarea de consultanță și/sau de asistență în domeniul legislației naționale”*), poate să aleagă statul gazdă. În acest sens, toate statele membre, cu excepția Danemarcei au decis să le solicite avocaților aplicanți să dea testul de aptitudini.

(1) Testul de aptitudini

Acesta este definit în Directiva Calificărilor Profesionale după cum urmează:

“un test al cunoștințelor, aptitudinilor și competențelor profesionale ale aplicantului, realizat sau recunoscut de autoritățile competente ale statului membru gazdă, cu scopul de a evalua abilitatea aplicantului de a desfășura o profesie reglementată în acel stat membru.

Pentru a permite desfășurarea acestui test, autoritățile competente vor realiza o listă de subiecte care, potrivit unei comparații între cerințele de educație și de pregătire valabile în statul gazdă și educația și pregătirea obținute de aplicant în țara sa de origine, nu sunt acoperite de diploma sau de un alt act doveditor al pregătirii formale a aplicantului.

Testul de aptitudini trebuie să țină seama de faptul că aplicantul este deja un profesionist calificat în statul său membru de origine sau în cel din care provine. Testul va conține subiecte selectate de pe lista menționată mai sus, a căror cunoaștere este esențială pentru practicarea meseriei de avocat în statul gazdă. Testul poate, de asemenea, să includă cunoștințe referitoare la regulile profesionale aplicabile activităților juridice în statul membru gazdă.”

Din această definiție, reies următoarele criterii esențiale pentru test:

- El trebuie să acopere doar subiecte care nu au fost deja acoperite de calificarea deja existentă a aplicantului.
- Trebuie să acopere doar acele subiecte care sunt esențiale pentru practicarea meseriei de avocat în statul gazdă.

Calificările din țări terțe

Cetățenii UE pot obține calificări în țări terțe care sunt apoi recunoscute de un stat UE, cum ar fi, spre exemplu, un cetățean portughez a cărui calificare ca și avocat în Brazilia, este recunoscută de autoritățile portugheze. În acest caz, calificarea juridică portugheză ar trebui să fie recunoscută de alte state membre, numai dacă avocatul respectiv deține trei ani de experiență de muncă în Portugalia: Articolul 3(3) al Directivei Calificărilor Profesionale.

Întrebări frecvente

Poate exista un element de limbă în testul de aptitudini?

Articolul 53 al Directivei Calificărilor Profesionale afirmă că *“Profesioniștii care beneficiază de recunoașterea calificărilor lor profesionale trebuie să dețină cunoștințele de limbă necesare pentru a-și practica meseria în statul membru gazdă”*.

Cu toate acestea, se consideră că limba nu este unul dintre subiectele ce pot fi testate în mod direct și, cum nu se încadrează printre criteriile esențiale enumerate, ea nu este considerată esențială pentru practicarea meseriei de avocat în statul gazdă. Spre exemplu, un avocat ar putea să le furnizeze servicii doar persanelor care vorbesc limba sa nativă. Totuși, din motive evidente, cunoștințele de limbă sunt testate în mod indirect, atât prin faptul că testul de aptitudini se desfășoară într-una dintre limbile statului gazdă și prin posibilitatea suplimentară a statului gazdă de a decide ca testul să de dea parțial, sau în totalitatea sa, oral ori în scris, la latitudinea statului gazdă. Este clar că, dacă avocatul aplicant nu vorbește sau nu scrie suficient de bine în limba respectivă, pentru a răspunde la întrebări la standardele cerute, acest fapt poate fi luat în calcul la evaluarea rezultatului final.

Perioada de adaptare

Aceasta este definită de Directiva Calificărilor Profesionale după cum urmează:

“desfășurarea unei profesii reglementate în statul membru gazdă, pe responsabilitatea unui membru calificat al acelei profesii, o astfel de perioadă de practică supravegheată putând fi însoțită de o pregătire suplimentară. Această perioadă de practică supravegheată va fi supusă unei evaluări. Regulile detaliate care guvernează perioada de adaptare și evaluarea sa , precum și statutul unui imigrant aflat sub supraveghere vor fi stabilite de autoritatea competentă din statul membru gazdă”.

Perioada de adaptare este stabilită de statele membre implicate și poate dura până la trei ani.

(1)

Procedura

În oricare dintre cazuri - test de aptitudini sau perioadă de adaptare – avocatul aplicant va trebui să se adreseze autorității competente din statul gazdă, care este, de obicei Baroul, pentru a afla procedura națională de respectare a Directivei Calificărilor Profesionale.

Trei ani de experiență practică efectivă și regulată – Directiva Stabilirii, Articolul 10

Directiva Stabilirii le permite avocaților stabiliți din alte state membre să obțină titlul profesional al statului gazdă, cu anumite condiții. Directiva Stabilirii recunoaște două tipuri de aplicanți:

- (1) Aplicații care și-au desfășurat în mod efectiv și regulat activitatea în statul membru gazdă, timp de trei ani, în domeniul dreptului din acel stat, inclusiv legislația UE și
- (2) Aplicații care și-au desfășurat în mod efectiv și regulat activitatea profesională în statul membru gazdă, timp de trei ani, **dar și-au desfășurat activitatea în domeniul dreptului din acel stat membru, pe o perioadă mai scurtă.**

În ambele cazuri avocatul stabilit va primi titlul profesional din statul gazdă, fără nici o examinare. În cazul (1) statul membru gazdă trebuie să îl accepte pe aplicant dacă toate cerințele sunt îndeplinite, în vreme ce în cazul (2), decizia este la discreția statului gazdă.

În cazul (1) avocatul trebuie să îi furnizeze autorității competente, dovezi ale desfășurării regulate a activității. Directiva stipulează că astfel de dovezi vor include informații și documente relevante, referitoare, cu precădere, la numărul de cazuri de care s-a ocupat avocatul și la natura acestora. Autoritatea competentă poate verifica natura efectivă și regulată a acestei activități și, la nevoie, îi poate solicita avocatului, să ofere clarificări sau detalii suplimentare referitoare la documentația și la informațiile furnizate, fie oral, fie în scris. Dacă aplicația nu este aprobată, din cauza lipsei dovezilor necesare (care pare să fie singurul motiv pentru respingerea unei aplicații), autoritatea competentă trebuie să furnizeze o decizie motivată, iar această decizie trebuie să poată fi atacată cu apel în statul gazdă.

În cazul (2), autoritatea competentă din statul gazdă trebuie să ia în considerare, activitatea profesională regulată și efectivă desfășurată de avocatul aplicant în perioada de trei ani, precum și orice cunoștințe și orice experiență profesională legată/legate de legislația din statul gazdă și orice participări ale avocatului la conferințe sau la seminarii pe tema dreptului din statul gazdă, inclusiv pe tema regulilor care reglementează practica și conduita profesională. Din nou, avocatul trebuie să îi furnizeze autorității competente, oricare și toate documentele și informațiile relevante, cu precădere cele referitoare la cazurile de care s-a ocupat. Evaluarea activității efective și regulate a avocatului în statul gazdă și a capacității sale de a-și continua activitatea desfășurată acolo, se va realiza prin intermediul unui interviu susținut cu autoritatea competentă a statului gazdă, menit să verifice natura efectivă și regulată a activității desfășurate. Din nou, se vor preciza motivele unei eventuale decizii a autorității competente din statul gazdă, de a nu acorda autorizația solicitată, în cazurile în care nu s-au furnizat dovezile necesare privind

îndeplinirea condițiilor și, din nou, o astfel de decizie trebuie să poată fi atacată cu apel în baza legislației naționale.

În pofida prevederilor care precizează aceste două trasee, autoritatea competentă din statul gazdă are un drept rezervat de a respinge solicitarea oricărui avocat, de a beneficia de prevederile menționate aici, dacă acest lucru ar fi “*împotriva politicilor publice cu precădere din cauza unor proceduri disciplinare, reclamații sau incidente de orice fel*” (cu condiția emiterii unei decizii motivate, care trebuie să poată fi atacată cu apel în baza legislației naționale) (Articolul 10.4., Directiva Stabilirii).

Autoritatea competentă are obligația de a menține confidențială orice informație primită în cadrul unei aplicații depuse pentru unul dintre aceste două trasee.

Un avocat care obține titlul din statul gazdă în baza acestor prevederi, va avea dreptul să folosească acest titlu, pe lângă cel din țara sa de origine.

Întrebări frecvente

Ce înseamnă desfășurarea efectivă și regulată a unei activități?

Directiva Stabilirii o definește după cum urmează:

“Desfășurare efectivă și regulată înseamnă desfășurarea efectivă a activității fără nici o întrerupere alta decât întreruperile rezultate din evenimentele de zi cu zi.”

Acest răspuns nu este nici el prea clar, și vor exista circumstanțe în care luarea unei decizii nu va fi deloc ușoară. Unele circumstanțe pot fi ușoare – cum ar fi, spre exemplu, faptul că dacă o femeie avocat rămâne însărcinată, perioada de maternitate nu va fi considerată a fi o întrerupere. Dar, cu timpul, numai Curtea de Justiție a Uniunii Europene va putea să ofere indicații mai detaliate referitoare la cazurile mai dificile ce ar putea apărea.

În plus, trebuie remarcat faptul că [ghidul](#) CCBE pentru implementarea Directivei oferă o explicație suplimentară pentru cel de-al doilea traseu, din cauza formulărilor ușor diferite din cele două trasee, în ceea ce privește legislația europeană, după cum urmează:

Definiția “activității desfășurate în cele mai multe state membre, în domeniul dreptului din acele state”, care apare în Articolul 10.1 și în Articolul 10.3 al Directivei, va fi interpretată ca și cum ar fi inclusă în ambele locuri expresia “inclusiv legislația comunitară” (deși această expresie nu apare în Articolul 10.3) astfel încât practicarea dreptului comunitar să poată fi luată în considerare, atât în cazul Articolului 10.1 cât și în cazul Articolului 10.3.

Cu alte cuvinte, din perspectiva CCBE, practicare a dreptului din statul gazdă include practicarea dreptului Uniunii Europene, astfel încât să li se asigure avocaților europeni, un tratament egal cu cel al avocaților din statul membru gazdă.

PARTEA A 6-A

AVOCAȚI CARE NU SUNT PE DEPLIN CALIFICAȚI

#6

Aplicarea precedentului *Morgenbesser*

Prevederile privind libera circulație aflate în legislația primară precum TUFEE , și interpretate conform jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene se aplică nu doar avocaților complet calificați, ci și celor care sunt parțial calificați, în timp ce Directivele se aplică doar celor complet calificați. Principiul aplicării legislației primare în astfel de circumstanțe a fost stabilit în cazul *Morgenbesser versus Consiglio dell'Ordine degli avvocati din Genova (C-313/01)* (Hotărârea 'Morgenbesser'). D-na Morgenbesser și-a încheiat studiile juridice în Franța și a dobândit o anumită experiență profesională atât în Franța cât și în Italia. Ea nu a activat ca avocat în Franța și a aplicat la Baroul din Genova pentru a fi pusă pe lista de avocați stagiați însă a fost refuzată. Curtea de Justiție a reținut că Italia a greșit atunci când a împiedicat înregistrarea d-nei Morgenbesser în registrul italian al avocaților stagiați, pe motiv că educația sa juridică s-a desfășurat în Franța. Autoritatea de reglementare ar fi trebuit să examineze în ansamblu experiența și calificările dobândite de către candidat. Dacă existau lacune în pregătirea juridică

pe care d-na Morgenbesser a dobândit-o în Franța, prin comparație cu cerințele stipulate în Italia, se putea cere ca aceste lacune să fie compensate.

CCBE a emis [un ghid](#) în legătură cu felul în care Barourile, în calitate de autorități competente, pot gestiona cazurile avocaților stagiați aplicanți în conformitate cu hotărârea Morgenbesser.

Îndatoririle Autorității Competente referitor la evaluarea comparativă a calificărilor

- a) *Sarcina autorității competente este aceea de a evalua competențele aplicanților în mod holistic, ceea ce înseamnă că trebuie să evalueze toate competențele, cunoștințele și abilitățile aplicanților, de a îndeplini rolul profesional de „avocat” în țara gazdă.*
- b) *Cunoștințele, studiile și calificările aplicaților trebuie considerate ca un întreg, și nu trebuie să existe nici o cerință prealabilă de echivalare a stagiului academic de instruire.⁶*
- c) *Autoritatea competentă trebuie să evalueze nu doar stagiile de instruire academică și alte stagii de instruire, ci și experiența profesională a imigrantului. Aceasta este o cerință obligatorie de la cazul Vlassopoulou⁷ încoace, a cărui rezoluție în acest sens a fost de atunci încorporată în Directiva 89/48/CEE.*

6 Vezi cazul C-234/97 Teresa Fernández de Bobadilla versus Museo Nacional del Prado, Comité de Empresa del Museo Nacional del Prado and Ministerio Fiscal [1999] ECR I-4773, menționat la (2001) 50 ICLQ 168.

7 Cazul C-340/79 Vlassopoulou [1999] ECR I-2357 reluat în cazul C-238/98 Hoesman [2000] ECR I-6623

- d) *“Calificarea profesională” a imigrantului trebuie luată în calcul, oriunde ar fi fost dobândită (la § 58).*
- e) *Autoritățile naționale competente trebuie să aibă deja o „listă de subiecte” cerute în propriile State Membre. Această listă ar trebui în mod normal să fie redusă la o listă mai scurtă de subiecte „a căror cunoaștere este esențială pentru a putea exercita profesia” (Articolul 1(g) al Directivei 89/48/CEE). Aceasta este unitatea de măsură la care trebuie să fie raportate calificările profesionale ale aplicantului, luându-se în calcul deosebirile contextuale justificate în mod obiectiv, menționate în articolele 5 de mai sus și f) de mai jos.*
- f) *Totuși, se pot lua în considerare deosebirile obiective în contextul instruirii și al practicii juridice.*

În general, se poate spune că legislația UE nu afectează competența Statelor Membre de a-și stabili cerințele pentru accesarea în profesie, însă obligă Statele Membre să ia în calcul stagiile academice și alte stagii de instruire pe care aplicantul le-a încheiat cu succes, precum și experiența profesională a acestuia, având în vedere și diferitele cadre legale ale profesiei juridice în jurisdicțiile respective.

Autoritatea competentă relevantă poate fi Baroul sau Ordinul de Avocați dintr-un stat membru sau altă autoritate competentă (ex Tribunalul, Ministerul, Universitatea) – o dificultate practică semnificativă pentru un aplicant poate fi identificarea autorității competente relevante pentru nivelul stagiului de instruire la care a ajuns. Barourile și Ordinele de Avocați din Statele Membre sunt încurajate să asigure un punct unic de contact pentru aplicații care doresc să se califice ca și avocați, pentru a-i ajuta pe aceștia să găsească autoritatea competentă corespunzătoare.

Dacă o autoritate competentă care trebuie să stabilească dacă un aplicant de tip *Morgenbesser* este acceptabil sau nu, trebuie să furnizeze și o listă de competențe esențiale pentru exercitarea profesiei de avocat, cum ar fi, de exemplu, “cerințe privind rezultatele” așteptate din partea candidaților locali la această profesie, o astfel de listă poate fi utilizată ca unitate de măsură și pentru evaluarea calificărilor profesionale ale aplicantului străin.

Însă, în multe state membre cunoștințele și calificările necesare vor fi formulate în condiții de educație și experiență, pe care ar trebui să le acumuleze cineva care dorește să intre în profesia juridică urmând (unul dintre) traseele naționale recomandate. Astfel, acestea pot fi formulate în sensul de a avea o anumită diplomă în științe juridice și de a fi urmat o anumită rută de instruire definită în condițiile existente la nivel național (sau sub-național). În acest caz, rezultatele pot să nu fie formulate în mod distinct, însă sunt presupuse sau implicite din rutele cunoscute de instruire la nivel național.

Pentru aceste autorități competente, evaluarea *Morgenbesser* este mai dificilă. În același timp, libera circulație tinde să fie mai greu de dobândit pentru aplicații *Morgenbesser*. În lipsa unei liste detaliate de cerințe privind rezultatele, evaluarea *Morgenbesser* este problematică atât pentru aplicații, cât și pentru autoritățile competente. Această situație afectează libera circulație a viitorilor profesioniști.

Pentru a depăși aceste dificultăți, autoritățile competente relevante vor trebui să alcătuiască o listă detaliată de competențe necesare pentru practicarea profesiei de avocat, mai exact, o listă cu “cerințele privind rezultatele” pentru candidații care doresc să devină avocați în jurisdicțiile lor, special pentru a se conforma precedentului *Morgenbesser*.

CCBE a adunat, de asemenea, [informații](#) referitoare la procedurile naționale din mai multe state membre, în ceea ce privește analizarea aplicațiilor de tip *Morgenbesser* și în ceea ce privește

problemele apărute la nivel național precum: legislația aplicabilă, pașii procedurali necesari, documentele necesare și taxa percepută.

De asemenea poziția CCBE referitoare la impactul cazului Morgenbesser asupra liberei circulații a avocaților poate fi găsită [aici](#).

Stagii de pregătire profesională, Articolele 3(j), 55a ale Directivei Calificărilor Profesionale

Conform Articolului 55a, Autoritatea Competentă din statul membru de origine este obligată să recunoască – într-o anumită măsură – un stagiul de pregătire profesională reglementat, desfășurat într-un alt stat membru în care accesul la profesie este condiționat de finalizarea unui astfel de stagiul de pregătire. Stagiile de pregătire profesională realizate în țări terțe trebuie să fie și ele luate în considerare. Autoritatea competentă poate limita o astfel de recunoaștere prin fixarea de limite referitoare la durata admisibilă a unui astfel de stagiul de pregătire și prin emiterea de instrucțiuni detaliate privind organizarea și recunoașterea stagiilor de pregătire profesională desfășurate într-un alt stat membru sau într-o terță țară, în special în ceea ce privește rolul conducătorului stagiului de pregătire profesională. Statele membre trebuie să publice aceste instrucțiuni - Articolul 55a (2) al Directivei Calificărilor Profesionale amendată de Directiva 2013/55/UE.

PARTEA A 7-A

COOPERAREA ÎNTRE BAROURI

7

Directivele privind avocații conțin prevederi care le solicită autorităților competente să coopereze între ele, după cum urmează.

Stabilirea – cooperarea în chestiuni de înregistrare și în aspecte disciplinare (Articolele 3, 7 & 13, Directiva Stabilirii)

Articolul 3(2) al Directivei Stabilirii cere autorităților competente din statul membru gazdă să informeze autoritatea competentă din statul membru de origine în legătură cu înregistrarea, odată ce avocatul european a fost înregistrat sub titlul profesional din statul său de origine.

Articolul 7 al Directivei Stabilirii se ocupă de problemele disciplinare.

Dacă un avocat stabilit într-un alt stat membru nu își îndeplinește obligațiile în vigoare în statul membru gazdă, se vor aplica regulile de procedură, sancțiunile și remediile prevăzute în aceste situații în statul membru gazdă. Înaintea de a începe procedurile disciplinare împotriva avocatului, autoritatea competentă din statul membru gazdă trebuie să informeze autoritatea competentă din statul de origine cât de curând posibil, furnizându-i acesteia toate informațiile relevante. Dacă sunt inițiate proceduri disciplinare împotriva avocatului, de către autoritatea competentă din statul de origine, această autoritate trebuie să informeze autoritatea competentă din statul (statele) membru (membre) gazdă, în același fel.

Ambele autorități competente au datoria de a coopera una cu cealaltă în aceste circumstanțe. În special, Directiva spune că statul gazdă trebuie să ia măsurile necesare pentru a se asigura că autoritatea competentă din statul membru de origine poate să depună documente la organismele responsabile cu audierea și cu apelul.

Articolul 13 al Directivei Stabilirii afirmă că cele două autorități competente trebuie să colaboreze îndeaproape una cu alta și să își ofere asistență reciprocă (păstrând confidențialitatea informațiilor schimbate între ele). După ce autoritatea competentă din statul membru gazdă ia o decizie, autoritatea competentă în statul membru de origine va hotărî la rândul său, ce acțiune să întreprindă, conform propriilor sale reguli procedurale și de fond.

Retragerea temporară sau permanentă, de către autoritatea competentă din statul membru de origine, a autorizației de practică profesională a unui avocat, va conduce automat la interzicerea temporară sau permanentă a dreptului de practică a avocatului respectiv, în statul gazdă, sub titlul profesional din țara sa de origine (deși aceasta nu reprezintă o condiție obligatorie pentru decizia autorității competente din statul membru gazdă de a emite o astfel de interdicție).

[Ghidul](#) CCBE în pentru implementarea Directivei afirmă următoarele referitor la în ceea ce privește cooperarea pe marginea problemelor disciplinare:

După cum se stipulează în articolul 13 al Directivei, cooperarea dintre autoritățile competente din statul de origine și din statul gazdă este de cea mai mare importanță pentru funcționarea eficientă a Directivei iar modelul de formular de înregistrare atașat [care a fost deja citat mai sus] conține o declarație care trebuie semnată de către avocatul aplicant, în sensul că acest schimb liber de informații poate avea loc în cazul său. Barourile și Ordinele de Avocați sunt încurajate (acolo unde regulile lor etice nu conțin deja o asemenea măsură) să adopte prevederile prin care să devină o obligație a membrilor lor, care își desfășoară activitatea în alt stat membru, să permită schimbul liber de informații între autoritățile competente din țara) de origine și din statul gazdă.

Prevederile Articolelor 7.2 până la 7.4 și cele ale Articolului 13 din Directivă (referitoare la legătura dintre organismele disciplinare din statele membre) se vor aplica în măsura în care acest lucru este posibil, nu doar în cazul avocaților înregistrați care își desfășoară activitățile într-un alt stat membru, sub titlul profesional din țara lor de origine, în baza Articolului 2 al Directivei, ci și în cazul avocaților integrați, care au obținut titlul profesional din statul gazdă, în baza Articolului 10 al Directivei.

Furnizarea temporară de servicii – notificarea statului de origine (Articolul 7.2, Directiva Serviciilor)

Dacă un avocat care furnizează servicii temporare într-un alt stat membru nu își îndeplinește obligațiile impuse în Directivă, autoritatea competentă gazdă trebuie să decidă în conformitate cu propriile sale reguli și proceduri ce se va întâmpla cu avocatul respectiv. În acest sens, ea poate obține orice informație profesională corespunzătoare referitoare la avocat. Totuși, ea trebuie să notifice autoritatea competentă din țara de origine a avocatului cu privire la orice decizie luată. Directiva afirmă în mod special: “Aceste schimburi de informații nu vor afecta natura confidențială a informațiilor furnizate”.

Se poate spune că, în condițiile Directivei Serviciilor, nevoia de cooperare în probleme disciplinare nu apare foarte des. Sunt foarte puține plângeri împotriva unui avocat care furnizează servicii temporare.

Întrebări frecvente

Ce se întâmplă cu protecția datelor?

Legislația națională în domeniul protecției datelor nu afectează obligația statului membru de origine și a celui gazdă de a respecta regulile stabilite în Articolele 3, 7 și 13 ale Directivei Stabilirii și regulile Articolului 7 din Directiva Serviciilor. Dacă statele membre au implementat în mod corespunzător ambele Directive, legile locale vor conține prevederi explicite referitoare la schimbul de informații între autoritățile profesionale competente respective.

Acolo unde statutele locale lasă loc de interpretări asupra relației între regulile protecției datelor și cooperarea în materie de proceduri disciplinare, statutele trebuie interpretate în lumina prevederilor Directivelor. Barourile și Ordinele de Avocați, în calitatea lor de autorități profesionale competente ale statelor membre respective, trebuie să se conformeze obligațiilor stabilite de Directive. Conform jurisprudenței CJEU, legislația UE are întâietate în aplicare față de legislația națională. Obligațiile stabilite în Articolul 3.2, Articolul 7.2 până la 7.4 și Articolul 13 din Directiva Stabilirii sunt clare, precise și fără echivoc. În consecință, autoritățile

competente din statele membre sunt obligate să se supună acestor prevederi, chiar și în cazul în care un stat membru nu a implementat corespunzător Directivele.

Cum poate fi contactată autoritatea disciplinară competentă dintr-un alt Stat Membru?

Barourile și Ordinele de Avocați pot folosi toate mijloacele de comunicare pentru notificările lor. Un număr în creștere de Barouri și Ordine de Avocați au acces direct la Sistemul de Informații al Pieței Interne (IMI). În cazul în care Barourile sau Ordinele de Avocați respective, de ambele părți, sunt implicate în Sistemul de Informații al Pieței Interne, IMI este o unealtă acceptabilă, în ciuda unor probleme de traducere.

CCBE își încurajează membrii să folosească această unealtă. Totuși, pot fi folosite toate celelalte mijloace de comunicare ce sunt la fel de potrivite pentru schimbul de informații confidențiale.

CCBE are o [listă](#) de puncte de contact pentru situații disciplinare din statele membre. Aceasta descrie, de asemenea, pe scurt, și procesul disciplinar utilizat în fiecare jurisdicție.

Ce se întâmplă dacă autoritatea disciplinară competentă dintr-un alt stat membru nu răspunde la corespondența primită sau refuză să coopereze în alt fel?

CCBE va încerca întotdeauna să concilieze autoritățile disciplinare din două state membre.